

ДЕМОГРАФІЯ ЯК МЕЖА ПОВОЄННОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

Автори: Сергій Титюк, Олексій Гаманюк, Олександра Хархун, Дмитро Круковець, Юлія Маркуц

ЗМІСТ

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОГНОЗУ, ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	3
МОДЕЛЬ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПРОГНОЗУ	7
ОЦІНКА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В КРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ	17
ПРОГНОЗ НАСЕЛЕННЯ НА 2026-2041 РОКИ	23
ПРОГНОЗ РОБОЧОЇ СИЛИ ДО 2030 РОКУ	28
ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ	35
ДОДАТОК 1. ЧУТЛИВІСТЬ ПРОГНОЗУ.....	38
ДОДАТОК 2. ПЕРЕВІРКИ, ОРІЄНТИРИ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ	42
ДОДАТОК 3. РЕЄСТР ПРИПУЩЕНЬ.....	46
ДОДАТОК 4. СКІЛЬКИ З ТИХ, ХТО ПОВЕРНЕТЬСЯ, ДОЛУЧИТЬСЯ ДО РОБОЧОЇ СИЛИ	48
ДОДАТОК 5. ДОВОЄННІ МІГРАНТИ ЗА КОРДОНОМ: ПОРІВНЯННЯ ДВОХ БАЗОВИХ ОЦІНОК НА 2022 РІК	50
ДОДАТОК 6. РОБОЧА СИЛА У 2026 РОЦІ: ЧОМУ ДВА ПІДХОДИ І ЩО ОЗНАЧАЄ НАДБАВКА 3,5 %	52
ДОДАТОК 7. ПОВОЄННА ЕМІГРАЦІЯ ТА СПРИЧИНЕНІ НЕЮ ВТРАТИ РОБОЧОЇ СИЛИ.....	53

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОГНОЗУ, ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

Дослідження демографічної ситуації відповідає на два запитання: як зміниться населення в наступні 15 років і хто працюватиме під час відновлення. Звіт складається з трьох частин: (1) оцінка чисельності населення на 1 січня 2026 р.; (2) когортно-компонентний прогноз на 2026–2041 рр.; (3) аналіз доступної робочої сили та її продуктивності, що спирається на результати демографічного аналізу. Головний висновок полягає в тому, що робоча сила скорочуватиметься за всіма сценаріями — навіть за значних обсягів повернення та швидкої інтеграції ветеранів. Отже, траєкторія зростання реального ВВП на 4.4 та 5% під час післявоєнного відновлення узгоджується з демографічною динамікою лише за умови, що випуск на одного працівника зростатиме більш ніж у два з половиною рази швидше, ніж до повномасштабної війни.

Праця є ключовим обмеженням для повоєнної траєкторії зростання України: опубліковані прогнози ВВП узгоджуються з демографічною динамікою лише за умови, що випуск на одного працівника зростатиме більш ніж у два з половиною рази швидше, ніж у 2011–2021 рр. Цей висновок отримано зіставленням прогнозу ВВП із пропозицією робочої сили, яку здатна забезпечити демографічна ситуація: зростання реального ВВП визначається зміною зайнятості та випуску на одного працівника, тож траєкторія ВВП з *Ukraine Macroeconomic Handbook Q4 2026* разом із прогнозом зайнятості, яка впливає з чисельності населення за віком і статтю, рівнів участі в робочій силі та безробіття, задає необхідне зростання продуктивності праці як залишкову величину. Її порівняно з 1,9% на рік, яких Україна досягла у 2011–2021 рр.; востаннє подібних темпів країна досягала у роки економічного буму до 2008 р. Чисельність цивільної робочої сили скоротиться навіть за найсприятливішого поєднання повернень біженців та інтеграції ветеранів – до 12,2 млн осіб на кінець 2030 р., а за найменш сприятливого – до 11,5 млн осіб. Скорочення триватиме й після 2030 р.: у 2040 р. населення віком 15–64 роки буде на 16% меншим, ніж у 2026 р., за помірною сценарію і на 26% меншим – за песимістичного. Отже, або працювати має більше людей, ніж передбачає центральний варіант (більше повернень біженців, менше еміграції, вищий рівень участі в робочій силі, швидша інтеграція ветеранів), або випуск на одного працівника має зростати набагато швидше, ніж до повномасштабного вторгнення.

Прогноз демографії побудовано на основі когортно-компонентної моделі із сіткою однорічних вікових груп. Модель просуває кожен статеві-вікову когорту в часі з урахуванням смертей, народжень, потоків між цивільним життям і військовою службою, еміграції та повернення — щоразу на один календарний рік, від 1 січня 2026 р. до 1 січня 2041 р. (розділ «Модель демографічного прогнозу», рисунок 1). Модель охоплює три групи, що не перетинаються: наявне населення території України, підконтрольної уряду, (цивільних осіб і військовослужбовців), біженців за кордоном і мігрантів — українців, які перебувають за кордоном не як біженці (довоєнних мігрантів, яких Держстат станом на початок 2022 р. де-факто зараховував до населення України; тих, хто виїхав після лютого 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи з сімейних підстав; їхніх дітей, народжених за кордоном; в прогнозі — й усіх, хто емігрує після війни). Разом ці три групи становлять сукупне населення за межами Росії, Білорусії та окупованих територій. Воно не охоплює всіх українців у світі: до нього не належать давня діаспора і ті, хто виїхав раніше і на початок 2022 р. уже не враховувався в населенні України. Міграцію змодельовано окремими каналами: чистий відплив у воєнні роки поповнює контингент біженців; одноразовий повоєнний потік (возз'єднання сімей і відкладена еміграція) та звичайна еміграція поповнюють контингент мігрантів; біженці повертаються за сценарним графіком, а мігранти — щороку невеликою сталою часткою. Три сценарії відрізняються за п'ятьма параметрами:

- Війна завершується у 2027 р. (оптимістичний і помірний) або у 2030 р.

- До 2040 р. сумарний коефіцієнт народжуваності зростає з 1,04 до 1,40, 1,25 або 1,10.
- Повертається половина, третина або 15% біженців.
- Мігранти повертаються з інтенсивністю 2,5%, 1,5% або 0,5% на рік.
- До 2040 р. розрив в очікуваній тривалості життя з п'ятьма країнами ЄС (Болгарія, Латвія, Словаччина, Угорщина, Румунія) скорочується наполовину, на чверть або зберігається.

Станом на 1 січня 2026 р. на території України, підконтрольній уряду, проживає 29,4 млн осіб. Ще 6,5 млн українців перебувають за кордоном: 5,0 млн біженців і 1,5 млн мігрантів (таблиця 1). Від початку 2022 р. наявне населення в межах нинішньої території скоротилося приблизно на 4,3 млн осіб (13%)¹, здебільшого через еміграцію. Кількість смертей перевищила кількість народжень приблизно на 1,2 млн. Понад п'яту частину мешканців становлять особи віком від 65 років, а на кожні 100 чоловіків припадає 114 жінок. За прогнозом, на 1 січня 2041 р. наявне населення становитиме 26,7 млн, 25,0 млн і 22,3 млн осіб (оптимістичний, помірний і песимістичний сценарії). Природне скорочення — найбільший і найпередбачуваніший чинник: за 2026–2040 рр. очікується 2,1–2,8 млн народжень проти 7,1–7,4 млн смертей. Розкид між сценаріями зумовлює міграція: сальдо міграції становить +1,6 млн, +0,4 млн і –1,8 млн осіб, до того ж самі лише повернення пояснюють понад половину розриву в 4,5 млн осіб між крайніми сценаріями. Чисельність населення віком 15–64 роки скоротиться з 19,6 до 17,4, 16,4 і 14,6 млн осіб у 2040 р. У помірному сценарії кількість осіб віком 65 років на 100 осіб віком 15–64 роки зросте з 31 до 39.

Таблиця 1: Ключові демографічні показники у 2026 і 2041 рр. за сценаріями

	2026 (база)	2041: оптимістичний	2041: помірний	2041: песимістичний
Наявне населення (підконтрольні території), млн осіб	29,37	26,73	25,01	22,27
Біженці за кордоном, млн осіб	4,97	2,66	3,64	5,78
Мігранти, млн осіб	1,54	2,22	2,49	2,50
Сукупне населення (наявне + за кордоном), млн	35,88	31,60	31,14	30,55
Населення віком 15–64 роки, млн осіб (2040)	19,6	17,4	16,4	14,6
Особи віком 65+ на 100 осіб віком 15–64 роки (2040)	31	38	39	41
Медіанний вік, років (2040)	45	50	50	51
Кількість народжених за 2026–2040 рр., млн осіб		2,81	2,52	2,11
Кількість померлих за 2026–2040 рр., млн осіб		7,10	7,25	7,43
Сальдо міграції за 2026–2040 рр., млн осіб		+1,64	+0,37	–1,79

Примітка: Чисельність груп — станом на 1 січня 2041 р.; вікова структура — станом на 1 січня 2040 р. Військовослужбовці входять до складу наявного населення. Українців у Росії та Білорусі, а також населення окупованих територій не оцінено й не прогнозовано.

Джерело: KSE Institute

¹На 1 січня 2022 р. на території, підконтрольній уряду до лютого 2022 р., без Луганської області проживало 36,0 млн осіб, з них 2,3 млн — у частинах Донецької, Херсонської та Запорізької областей, окупованих після 24 лютого 2022 р.; отже, у межах нинішньої підконтрольної території — 33,7 млн. Скорочення на 4,3 млн до 1 січня 2026 р. складається з 3,6 млн у 21 області та Києві (таблиця 3) і 0,7 млн у підконтрольних уряду частинах прифронтових областей (з 1,86 до 1,13 млн; підрозділ «Як оцінено чисельність населення в Україні»).

Ключові рекомендації щодо політики

- **Інвестувати в інновації та товари подвійного призначення, спираючись на воєнну модель розвитку оборонних технологій.** Україна вже має робочий інструмент фінансування технологічних інновацій. Brave1 – кластер оборонних технологій, запущений у квітні 2023 р. Міністерством цифрової трансформації, Міністерством оборони, Генеральним штабом та іншими державними органами, – надав понад 1000 грантів на суму 6,2 млрд грн² і допоміг створити нові галузі, як-от виробництво дронів-перехоплювачів, наземних роботизованих комплексів і засобів радіоелектронної боротьби ближньої дії. Ту саму модель – швидкі гранти, тестування з кінцевими користувачами та підтримку стартапів – варто поширити на товари подвійного призначення: технології, що мають як військові, так і цивільні ринки, як-от дрони для сільського господарства й логістики, зв'язок, енергетичні системи та програмне забезпечення. Це дало б змогу утримати інженерів і капітал у високопродуктивних видах діяльності, підтримати експорт і допомогти компенсувати скорочення робочої сили
- **Підготувати програми інтеграції ветеранів до початку масової демобілізації.** Масова демобілізація після війни протягом двох-трьох років поверне до цивільного життя велику кількість ветеранів. Від того, наскільки швидко вони повертатимуться до роботи, залежить різниця між песимістичним та оптимістичним сценаріями в цивільній робочій силі 2030 р. – приблизно 0,2 млн осіб. Програми мають бути готові до початку демобілізації: медична та психологічна реабілітація; перекваліфікація з прив'язкою до робочих місць у сфері відбудови; визнання навичок, набутих під час військової служби; субсидії на заробітну плату або податкові стимули для роботодавців, які наймають ветеранів; траєкторії повернення до роботи ветеранів з інвалідністю. Детальний огляд цих політик інтеграції наведено у [звіті KSE Institute](#). Більшість цих інструментів мають бути доступними й для інших вразливих груп зі слабким зв'язком із ринком праці: осіб з інвалідністю (зокрема і тих, чия інвалідність не пов'язана з війною), внутрішньо переміщених осіб, працівників старшого віку та довготривало безробітних. Побудова таких інструментів як загальних програм з окремим ветеранським напрямом, а не механізмів лише для ветеранів, дала б змогу охопити більше людей і зменшити ризик невдоволення між групами.
- **Розглядати повернення та зменшення еміграції населення працездатного віку як єдину сферу політики.** У помірному сценарії перший мирний рік поєднує близько 0,4 млн повернень із приблизно 0,6 млн виїздів, тож сальдо міграції стає додатним лише у 2029 р. Політика, яка робить повернення привабливим для сімей, водночас стримує виїзд за кордон для возз'єднання з рідними: розділені війною родини об'єднуються в Україні. Звичайну повоєнну еміграцію можна зменшити лише завдяки перспективам щодо заробітної плати та робочих місць в Україні.
- **Підвищувати участь у ринку праці жінок, людей старшого віку та людей з інвалідністю.** Зміна рівня участі на один відсотковий пункт важить приблизно 0,2 млн працівників – стільки ж, скільки різниця між повільною та швидкою інтеграцією ветеранів. Найбільший резерв – жінки 25–39 років: у 2021 р. їхній рівень участі становив 65–76% проти близько 90% у чоловіків. Майже три чверті (73,2%) непрацюючих жінок хотіли б знайти роботу.³ Ключові інструменти – доступний догляд за дітьми й літніми родичами, гнучкі форми зайнятості та пристосовані робочі місця.

²Міністерство оборони України, “Brave1 has awarded more than 1,000 grants to Ukrainian defense developers”: <https://mod.gov.ua/en/news/brave1-has-awarded-more-than-1-000-grants-to-ukrainian-defense-developers>.

³ VoxUkraine, Український Жіночий Фонд, Info Sapiens. Від неактивності до продуктивності: економічний ефект інтеграції жінок у ринок праці: <https://voxukraine.org/wp-content/uploads/2026/07/Ekonomichnyy-efekt-integratsii-zhinok-u-rynok-pratsi-analitychnyy-zvit.pdf>

- **Винести на обговорення податкові стимули для повернення українців з-за кордону, зважаючи на етичний бік такої ініціативи.** Португалія, Італія та Греція на п'ять–сім років звільняють від податку на доходи фізичних осіб половину доходу емігранта, який повертається.⁴⁵⁶ Український варіант міг би передбачати зниження податку на доходи фізичних осіб на три–пять років для тих, хто повертається після певного мінімального періоду перебування за кордоном. Надання такого стимулу слід прив'язати до офіційного працевлаштування, обмежити граничним розміром і строком дії та оцінювати від початку застосування. Перед запровадженням слід обговорити справедливість такого кроку щодо тих, хто залишився в Україні, та узгодити його з іншими пільгами для тих, хто працював у країні під час війни. За кордоном перебуває 6,5 млн українців, з яких 5,0 млн – воєнні біженці. За оцінками, повернення кожних двох осіб у середньому додаватиме одного працівника до робочої сили. Отже, ставки значні, а цей канал важливий для майбутнього зростання України.

Методологічне пояснення. Прогноз показує, як може змінюватися чисельність населення на території України, підконтрольній уряду, та кількість українців за кордоном за статтю і віком за різних припущень щодо народжуваності, смертності, міграції та військової служби. Відповідно до підходу Євростату та демографічної літератури, **йдеться не про передбачення майбутнього, а про умовні сценарії, які показують можливу динаміку за заданих припущень.**⁷

Там, де це дозволяють наявні дані, припущення сформовано максимально наближено до фактичної ситуації – зокрема щодо вихідної чисельності населення, народжуваності, смертності та міграційного впливу під час війни. Для чинників із високою невизначеністю, таких як рік завершення війни або частка українців за кордоном, які повернуться, використано кілька сценарних припущень. Три сценарії відображають діапазон можливих траєкторій, однак їм не присвоюються ймовірності, а фактична динаміка може виходити за їхні межі. Найбільша невизначеність пов'язана з міграцією, оскільки чисельність населення значною мірою залежатиме від масштабів повернення українців з-за кордону (додаток 1). Майбутні зміни політики окремо не моделюються та враховуються лише через сценарні припущення. Прогнози робочої сили в розділі «Прогноз робочої сили до 2030 року» базуються на прогнозі населення і також мають умовний характер. Оцінка і прогноз охоплюють населення підконтрольної уряду території України та українців за кордоном. Оцінка і прогноз не включають українців, які перебувають у Російській Федерації та Білорусі. Населення окупованих територій не оцінено й не прогнозовано. Прогноз не моделює міграцію іноземців.

У звіті наявне населення охоплює військовослужбовців. Їхня чисельність, а також використані в прогнозі потоки між цивільним життям і військовою службою є умовними модельними припущеннями, що ґрунтуються на публічних заявах і оцінках з відкритих джерел. KSE Institute їх не вимірював, і у звіті вони окремо не наводяться. Результати щодо робочої сили та продуктивності є для цивільної економіки.

⁴Португалія: 50% доходу від трудової діяльності та підприємництва звільняються від оподаткування протягом п'яти років: https://info.portaldasfinancas.gov.pt/pt/informacao_fiscal/legislacao/instrucoes_administrativas/Documents/Oficio_Circulado_20210_2019.pdf.

⁵Італія: 50% доходу звільняються від оподаткування протягом п'яти років; 90% доходу для дослідників і викладачів (<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2023-12-27:209>).

⁶Греція: 50% доходу від трудової діяльності та підприємництва звільняються від оподаткування протягом семи років для осіб, які не були податковими резидентами Греції протягом п'яти з попередніх шести років (https://www.aade.gr/sites/default/files/2025-11/forologika_kinitra_ENG.pdf).

⁷Євростат, Population projections in the EU – methodology, Statistics Explained (остання редакція — 7 липня 2026 р.): https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU_-_methodology. Про різницю між прогнозом і передбаченням (projection і forecast) див. також: Smith, S. K., Tayman, J. and Swanson, D. A. (2013), A Practitioner's Guide to State and Local Population Projections, Springer, розділ 1.1; Preston, S. H., Heuveline, P. and Guillot, M. (2001), Demography: Measuring and Modeling Population Processes, Blackwell, розділ 6.1.

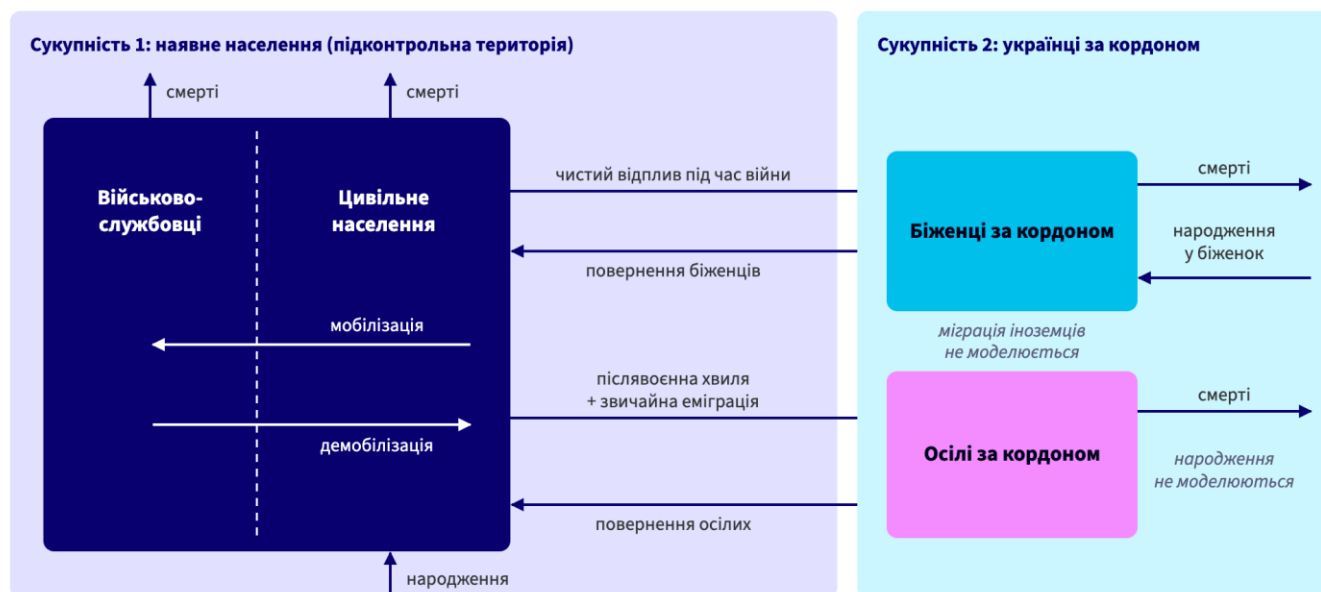
МОДЕЛЬ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПРОГНОЗУ

Модель відображає населення у групах за статтю та однорічними віковими групами 0–79 років із відкритою групою 80+ (таблиця 2). Наявне населення на території України, підконтрольній уряду, – цивільні особи та військовослужбовці разом – є сукупністю для всього, що стосується фізично присутніх домогосподарств. Біженці та українці-мігранти утворюють другу сукупність у вигляді двох окремих контингентів. Біженці повертаються за сценарним графіком, мігранти повертаються щороку сталою невеликою часткою, а народження відбуваються лише в контингенті біженців. Сума обох сукупностей – сукупне населення: ті, хто живе на підконтрольній уряду території, і ті, хто виїхав з України та перебуває за кордоном, разом з їхніми дітьми, народженими за кордоном. Воно не охоплює всіх українців у світі: до нього не належать давня діаспора (зокрема люди українського походження з громадянством інших країн), ті, хто виїхав раніше і на 1 січня 2022 р. уже не враховувався в населенні України, українці в Росії та Білорусі, а також населення окупованих територій. Сукупності ніколи не змішуються, і кожна особа належить рівно до однієї групи.

Таблиця 2: Групи населення в моделі

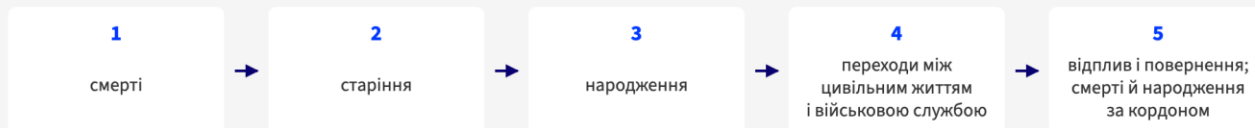
Група	Хто	Приплив	Відтік
Наявне населення	Цивільні особи та військовослужбовці, фізично присутні на підконтрольній уряду території	Народження, повернення	Смерть, еміграція
Біженці за кордоном	Особи, які виїхали після 24 лютого 2022 р. і мають тимчасовий захист або статус біженця, та їхні діти, народжені за кордоном	Відплив у воєнні роки, народження за кордоном сценарним графіком	Смерті, повернення за сценарним графіком
Мігранти	Довоєнні мігранти та їхні діти, народжені за кордоном, особи, які виїхали після 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання із сімейних підстав, а також усі, хто виїде після війни	Повоєнний відплив	Смерті, повернення сталою часткою щороку

Рисунок 1: Блок-схема моделі прогнозу: три групи населення, потоки між ними та послідовність одного модельного року

Сукупність 3 = наявне населення + біженці + осілі. Кожна людина — рівно в одній групі, за статтю й однорічним віком 0–79, 80+.

Модельний рік t дає стан на 1 січня року $t+1$; роки 2026–2040 дають останній стан — на 1 січня 2041 р.:

Параметри сценаріїв: останній рік війни; траєкторія СКН; частка повернення біженців і вікно повернення; темп повернення осілих; частка подоланого розриву в тривалості життя з Європою; рівень впливу.

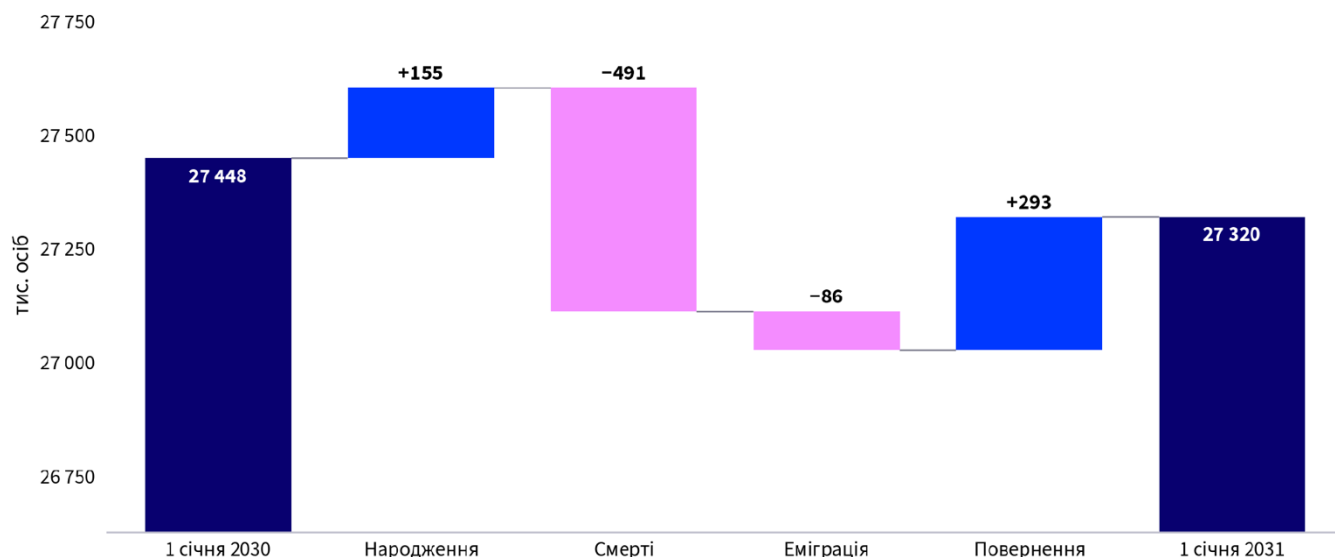
Джерело: KSE Institute.

Кожен календарний рік проходить ту саму послідовність кроків: смерті, старіння на один рік, народження, потоки між цивільним життям і військовою службою та міграція (вплив, повернення, а також смерті й народження серед українців за кордоном). Коефіцієнти року t визначають стан на 1 січня року $t+1$, тож останній крок – 2040 р., а останній стан – 1 січня 2041 р. Рисунок 2 ілюструє цей механізм на прикладі балансу наявного населення у 2030 р. за помірним сценарієм – третього року після завершення війни, коли вже відбуваються і еміграція, і повернення. Стан на 1 січня 2030 р. разом із потоками цього року відтворює стан на 1 січня 2031 р. (27,3 млн осіб) з точністю до округлення; та сама тотожність справджується для обох контингентів за кордоном.

Населення в моделі ведеться за однорічним віком: щороку кожен стає старшим рівно на рік. Імовірності смерті, вікові частки народжуваності й вікові профілі міграції задано для п'ятирічних вікових груп через обмеження даних і однаково застосовано до кожного року віку в групі: наприклад, жінки віком 25, 26, 27, 28 і 29 років мають однаковий коефіцієнт народжуваності.

Прогноз базується на оцінці чисельності населення, яка окремо визначає наявне населення України та кількість українців за кордоном за статтю й однорічними віковими групами, без подвійного врахування одних і тих самих осіб. Наявне населення оцінюється у 29,4 млн осіб. У таблиці 3 показано, як сформовано цю оцінку: для 21 тилової області та Києва вона розрахована за рівнянням демографічного балансу на основі показників 2022 року, а для підконтрольних уряду частин Донецької, Херсонської та Запорізької областей – окремо.

Рисунок 2: Один модельний рік (2030, ілюстративно): як змінюється наявне населення за помірним сценарієм, тис. осіб

Примітка: Смерті — всі смерті серед наявного населення; еміграція — повоєнний відплив. Повернення — це повернення біженців та мігрантів.

Джерело: прогноз населення KSE Institute

Таблиця 3: Розрахунок чисельності наявного населення на 1 січня 2026 р., млн осіб

Складова	Мільйони осіб
Населення на 1 січня 2022 р. (21 область і Київ)	31,9
+ Кількість народжень за 2022–2025 рр.	0,7
– Кількість смертей за 2022–2025 рр.	1,9
– Зниклі безвісти (Єдиний реєстр осіб зниклих безвісти за особливих обставин)	0,1
– Чистий виїзд за кордон	3,8
+ Сальдо внутрішньої міграції	1,4
= 21 область і Київ	28,3
Прифронтові області	1,1
Наявне населення, усього (підконтрольні території)	29,4

Примітка: Чистий виїзд за кордон: особи з цих областей, які виїхали після 24 лютого 2022 р. і перебували за кордоном на 1 січня 2026 р., за вирахуванням приблизно 0,14 млн довоєнних трудових мігрантів, які повернулися. Прифронтові області оцінено окремо. Округлено до 10 тис.; сума складових може не дорівнювати підсумку.

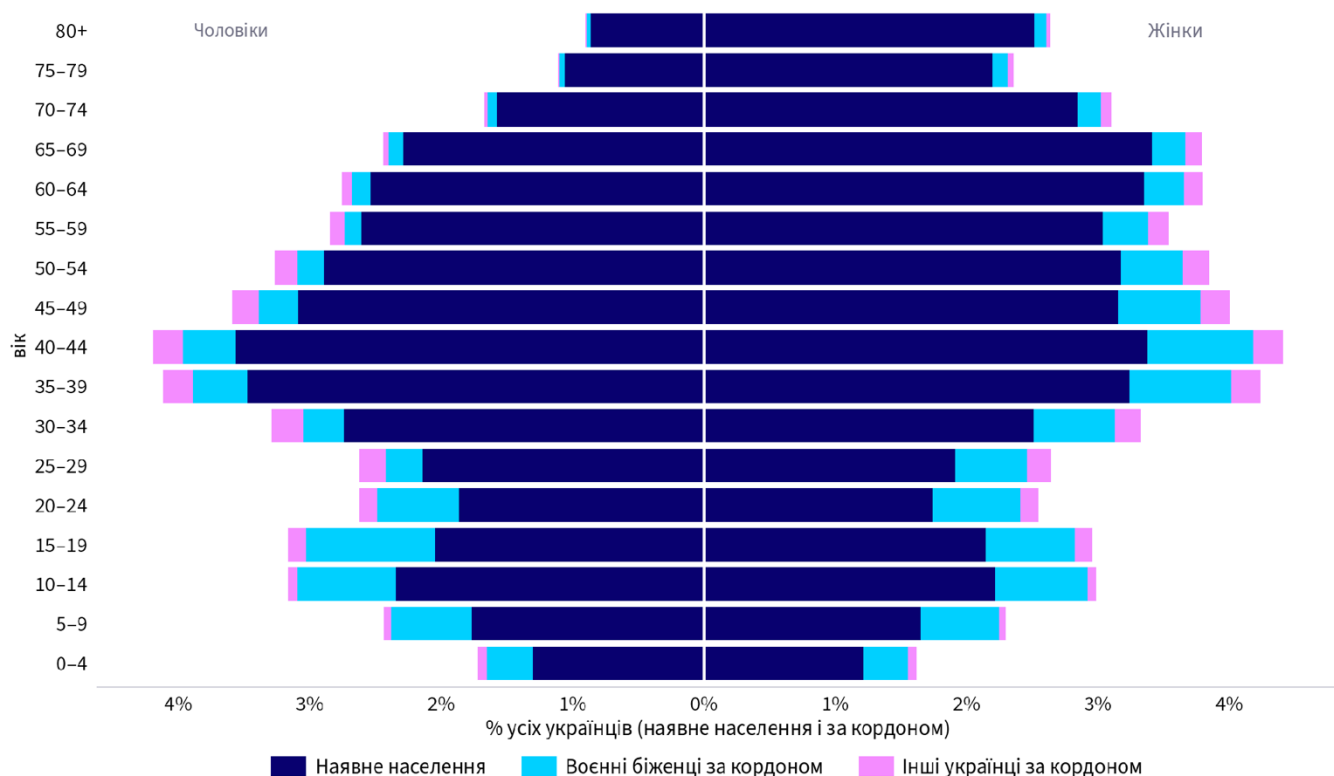
Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute

На 1 січня 2026 р. за кордоном перебувало 6,51 млн українців; вони поділяються на п'ять груп, які модель розподіляє між двома контингентами (таблиця 4). Контингент біженців (5 млн осіб) охоплює осіб, які виїхали через війну, та їхніх дітей, народжених за кордоном. Контингент мігрантів (1,5 млн осіб) охоплює довоєнних мігрантів та їхніх дітей, а також осіб, які виїхали після 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання за сімейними обставинами. Два контингенти прогноуються окремо, оскільки поведуться по-різному: біженці можуть масово повернутися після війни, мігранти — поступово. У підрозділі «Як оцінено кількість українців за кордоном» пояснено, як вимірюється кожна група і як визначено межі її оцінки, а на рисунку 10 показано шлях від первинних даних реєстрів біженців до фактичних.

Таблиця 4: Групи українців за кордоном на 1 січня 2026 р. та їхній контингент у моделі, млн осіб

Група	Орієнтовна кількість (центральна оцінка)	Чисельність у моделі
Воєнні біженці, які виїхали у 2022–2025 рр.	4,89	Біженці
Діти, народжені за кордоном після 2022 р. жінками-біженками	0,08	Біженці
Довоєнні мігранти (за кордоном на 1 січня 2022 р.) ⁸	1,15	Мігранти
Виїхали після 24 лютого 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання за сімейних обставин	0,35	Мігранти
Діти, народжені у 2022–2025 рр. у сім'ях довоєнних мігрантів	0,04	Мігранти
Усього	6,51	

Рисунок 3: Вихідна статеві-вікова структура на 1 січня 2026 р. за п'ятирічними віковими групами: наявне населення та українці за кордоном, %

Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute.

⁸Оцінка довоєнного контингенту поза Росією та Білоруссю (1,15 млн осіб) незалежно підтверджується статистикою країн прийому: наприкінці 2021 р. громадяни України мали 1,61 млн чинних дозволів на проживання в ЄС та ЄАВТ, що з урахуванням сезонності польських короткострокових дозволів відповідало близько 1,27 млн фактично присутніх у Європі осіб на початок 2022 р. (Додаток 5)

Три сценарії демографічного прогнозу

Оптимістичний сценарій передбачає стійке врегулювання після 2027 р. зі швидкою демобілізацією. Тимчасовий захист у ЄС завершується, і з 2028 р. повертається половина біженців. Народжуваність відновлюється найсильніше, а розрив з країнами Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) в очікуваній тривалості життя скорочується вдвічі. Помірний сценарій передбачає нестійке припинення вогню після 2027 р. і помірні темпи демобілізації. Повертається третина біженців, що відповідає центральному значенню опитувань щодо намірів і базовому сценарію Євростату⁹, а народжуваність і очікувана тривалість життя відновлюються помірно. Песимістичний сценарій передбачає війну до кінця 2030 р. з тривалою мобілізацією та смертністю внаслідок військових дій серед цивільного населення. Повернення починаються лише у 2031 р. і охоплюють лише 15% біженців (за сирийським зразком), а розрив з країнами (ЦСЄ) в очікуваній тривалості життя не скорочується. Від сценарію залежать також вплив, темпи мобілізації та демобілізації, непряма воєнна смертність і народжуваність за кордоном. У підрозділі «Підхід до розрахунку складових моделі» їх описано разом зі складовими; у додатку 3 наведено обґрунтування кожного припущення.

Таблиця 5: Параметри сценарію

Параметр	Оптимістичний	Помірний	Песимістичний
Останній рік війни	2027	2027	2030
Загальний коефіцієнт народжуваності, 2026 → 2040 (дітей на одну жінку)	1,04 → 1,40	1,04 → 1,25	1,04 → 1,10
Частка біженців, які повертаються	50 %	33%	15%
Період повернення: початок та тривалість	2028, 13 років	2028, 13 років	2031, 10 років
Річний рівень повернення українців, які оселилися за кордоном	2,5 %	1,5 %	0,5%
Частка розриву в тривалості життя з Європою, що буде подолана до 2040 року	50 %	25%	0%

Джерело: KSE Institute.

Підхід до розрахунку складових моделі

Старіння населення моделюється шляхом щорічного переходу кожної особи до наступної вікової групи станом на 1 січня. Особи, які досягають 80 років, переходять до відкритої групи 80+, а новонароджені формують вікову групу 0 років. Модель охоплює 81 однорічну вікову групу окремо для кожної статі та групи населення. Для кожного віку застосовується коефіцієнт відповідної п'ятирічної вікової групи, а загальні потоки між групами розподіляються між однорічними віковими групами пропорційно чисельності населення.

Смертність цивільного населення моделюється як імовірність смерті протягом року для кожного віку та статі. За прогнозом очікувана тривалість життя поступово наблизатиметься до європейського рівня, причому швидкість цього наближення залежатиме від сценарію. Вихідною точкою є довоєнна таблиця смертності для умовного покоління, побудована за даними Держстату про смертність і чисельність населення за однорічними віковими групами у 2015–2019 рр. Донецьку та Луганську області з розрахунку виключено, оскільки дані про чисельність населення охоплювали також непідконтрольні уряду території, тоді як реєстрація смертей на них була неповною. За цією таблицею очікувана тривалість життя при народженні становить 66,8 року для чоловіків і 76,7 року

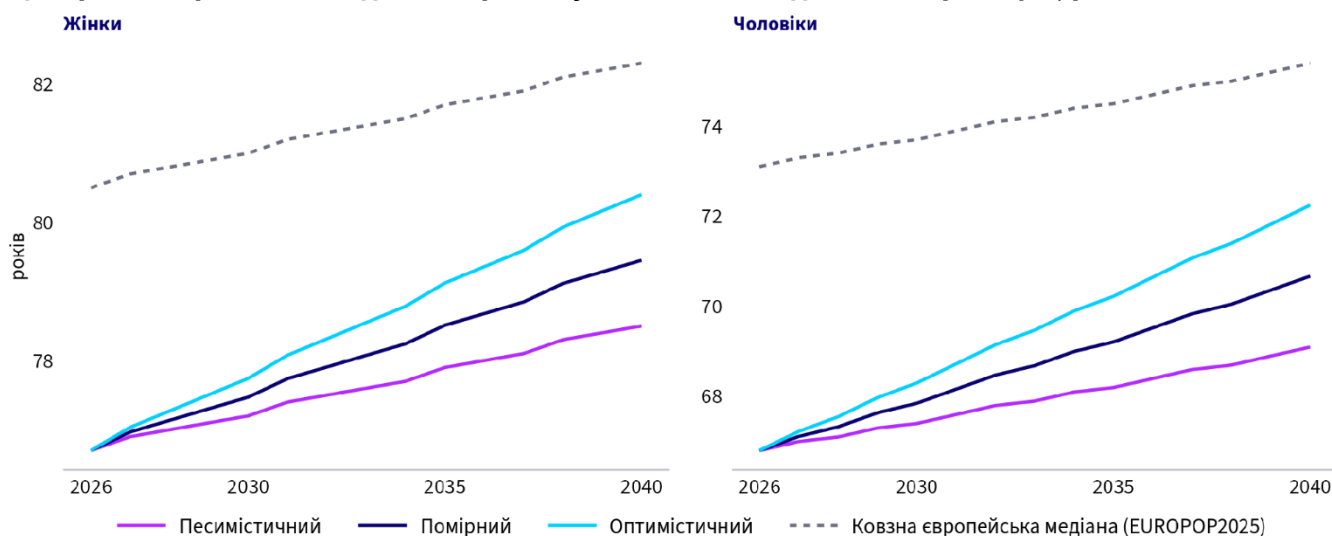
⁹УВКБ ООН, Lives on Hold: Intentions and Perspectives of Refugees from Ukraine #7 (липень 2026 р.): <https://data.unhcr.org/en/documents/details/123284>; Євростат, EUROPOP2025, додаток щодо припущень про біженців: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/proj_25n_esms_an_Annex_1 - EUROPOP2025 - Refuge.pdf.

для жінок. Ці показники є вихідним рівнем прогнозу, а не оцінкою фактичної смертності 2026 р.: надійної таблиці смертності за воєнні роки немає.

Орієнтиром для подальшої динаміки є медіана прогнозу EUROPOP2025 для п'яти країн ЦСЄ. За цим прогнозом у 2026–2040 рр. вона зростає з 73,1 до 75,4 року для чоловіків і з 80,5 до 82,3 року для жінок. Відповідно, початковий розрив між Україною та цим орієнтиром становить 6,3 року для чоловіків і 3,8 року для жінок. Залежно від сценарію, до 2040 р. цей розрив скоротиться на 50%, 25% або не скоротиться взагалі. Навіть в останньому випадку очікувана тривалість життя в Україні зростатиме разом із європейським орієнтиром.

У 2040 р. очікувана тривалість життя при народженні становитиме відповідно 72,2 року, 70,7 року і 69,1 року для чоловіків та 80,4 року, 79,5 року і 78,5 року для жінок за трьома сценаріями (рисунок 4). Модель враховує непряму воєнну смертність цивільного населення, пов'язану з наслідками пошкодження інфраструктури та системи охорони здоров'я. Лише в песимістичному сценарії цей чинник додатково підвищуватиме смертність у воєнні роки та призведе до близько 30 тис. додаткових смертей у 2026–2030 рр. Смерті цивільних внаслідок ударів до 2026 р. вже враховано у вихідній чисельності населення, тоді як прямі втрати від ударів після 2026 р. окремо не моделюються.

Рисунок 4: Очікувана тривалість життя при народженні на підконтрольній уряду території за сценаріями порівняно з медіаною прогнозу EUROPOP2025 для п'яти країн ЦСЄ, років

Джерело: KSE Institute; EUROPOP2025.

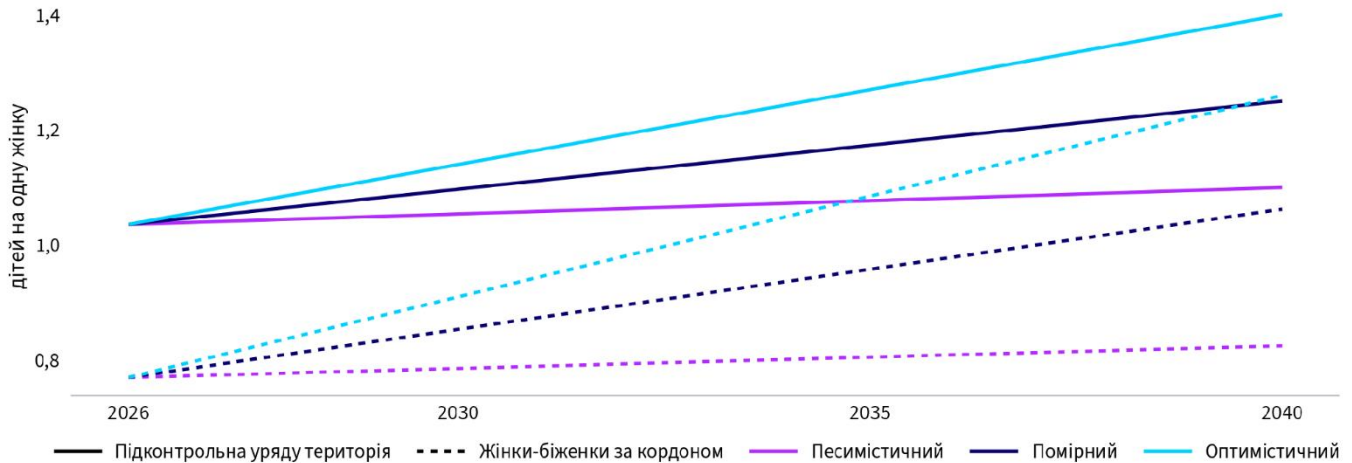
Кількість народжень обчислюється як сума за віком матері: кількість цивільних жінок відповідного віку, помножена на сумарний коефіцієнт народжуваності (СКН) поточного року та частку вікової групи в народжуваності й поділена на п'ять. СКН на 2026 р. становить 1,036 і є спільним для всіх сценаріїв;¹⁰ до 2040 р. він лінійно зростає до 1,40, 1,25 або 1,10.¹¹ За 2026–2040 рр. модель дає 2,81, 2,52 і

¹⁰ СКН 2026 р. — це оцінка за 2025 р. для підконтрольної уряду території України, перенесена на 2026 р. Живонародження, зареєстровані у 2025 р. за областями (Міністерство юстиції), розподілено за віком матері з використанням останньої вікової структури пологів за даними Міністерства охорони здоров'я (2024 р.) і поділено на кількість жінок того самого віку за оцінкою чисельності населення. Результат помножено на калібрувальний коефіцієнт 0,99, за якого той самий метод відтворює офіційний СКН Державної служби статистики за 2008–2021 рр. із середнім відхиленням близько 0,01.

¹¹ Вікові частки народжуваності зафіксовано на рівні 2025 р.: змінюється лише загальний рівень (СКН), а розподіл народжень за віком матері лишається тим самим, з найбільшими частками у віці 25–29 років (33,6%) і 30–34 роки (36,6%); середній вік матері при народженні дитини — близько 30 років. Частка хлопчиків серед народжених становить 0,5155, тобто приблизно 106 хлопчиків на 100 дівчаток.

2,11 млн народжень на підконтрольній уряду території. Народження в жінок-біженок за кордоном розраховуються окремо (рисунок 5).

Рисунок 5: Сумарний коефіцієнт народжуваності на підконтрольній уряду території та в контингенті біженців за кордоном за сценаріями.

Джерело: KSE Institute.

Міграція – найбільш невизначена і найбільш залежна від сценарію складова прогнозу. Модель поділяє міграцію українців на п'ять каналів, що не перетинаються: чистий відплив у воєнні роки (різниця між кількістю виїздів і в'їздів з урахуванням повернень під час війни), одноразовий повоєнний відтік, звичайну повоєнну еміграцію, повернення біженців і повернення мігрантів. **Приплив іноземців прийнято нульовим:** оцінка чисельності населення не виокремлює іноземців, тож додавання їхнього припливу могло б призвести до подвійного врахування частини з них; це питання буде переглянуто в одній із наступних редакцій.

Відплив у воєнні роки – це чистий виїзд громадян України у воєнні роки.¹² Його рівень відкалібровано за чистим виїздом громадян України, що спостерігався в останні роки: приблизно 0,20 млн, 0,25 млн і 0,38 млн у 2026 р. (оптимістичний, помірний, песимістичний сценарії) зі скороченням до завершення війни. Віковий профіль відповідає даним УВКБ ООН,¹³ а весь потік зараховується до контингенту біженців, зокрема й невелика частина тих, хто виїжджає на підставі дозволів на роботу чи навчання (у 2022–2025 рр. – близько 7% виїздів).

У перший мирний рік одноразовий повоєнний потік поповнюватиме контингент мігрантів. Він має три складові: возз'єднання з родинами, які вже перебувають за кордоном; відкладену еміграцію – виїзди, які за довоєнної схильності до еміграції відбулися б раніше, але були відкладені через обмеження воєнного стану; партнерів і дітей, які виїжджають разом із ними.¹⁴ За перші повоєнні роки це приблизно 0,5 млн, 0,6 млн і 0,7 млн осіб (оптимістичний, помірний, песимістичний сценарії). У додатку 7 описано складові для помірної сценарію (таблиця G1).

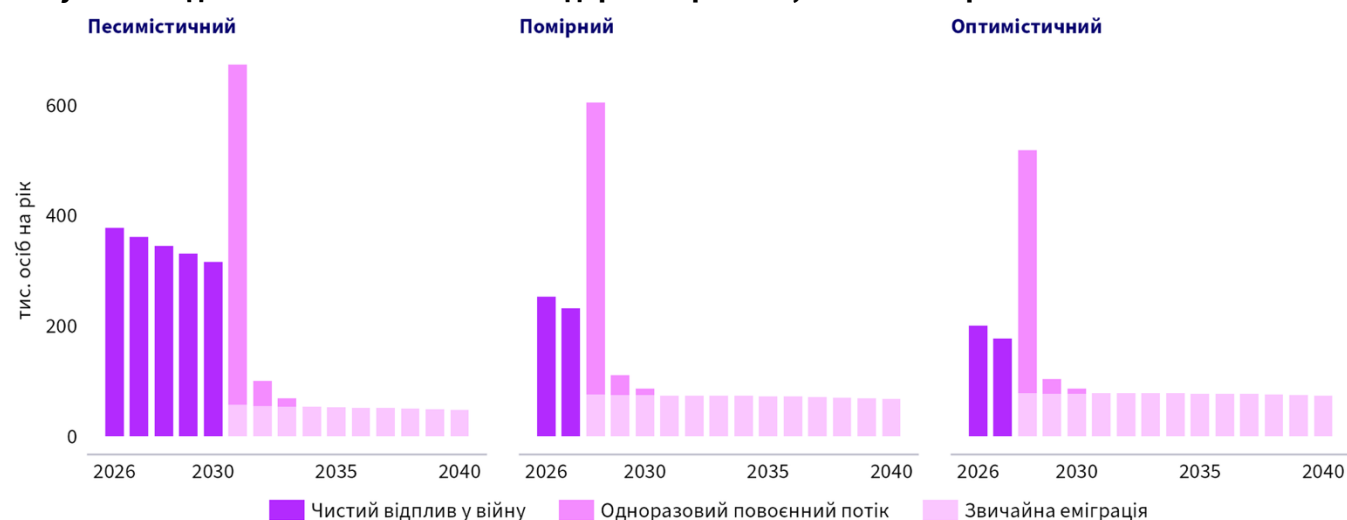
¹² Відплив у воєнні роки — це сальдо, а не валовий потік: виїзди мінус повернення громадян України. Тому повернення під час війни вже враховано в сальдо, а окремий канал повернення починає діяти лише з відкриттям вікна повернення.

¹³ УВКБ ООН, Ukraine Refugee Situation, портал оперативних даних: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

¹⁴ Частку домогосподарств біженців, у яких чоловік залишився в Україні, оцінено аналізом опитувань біженців: УВКБ ООН, Lives on Hold: Intentions and Perspectives of Refugees from Ukraine #7 (липень 2026 р.): <https://data.unhcr.org/en/documents/details/123284>; #6 (грудень 2024 р.): <https://www.unhcr.org/ua/sites/ua/files/2024-12/UNHCR%20-%20LIVES%20ON%20HOLD%20-%20INTENTIONS%20OF%20REF%20-%20REF%20RETURNEES%20AND%20IDPS%20FROM%20UKR%20-%20SUMMARY%20-%200.pdf>. Оцінка кількості партнерів і дітей, які супроводжують чоловіків, ґрунтується на Мультиіндикаторному кластерному обстеженні (MICS) 2025–2026 Державної служби статистики України: <https://stat.gov.ua/uk/publications/zvit-pro-rezultaty-obstezhennya-mics-v-ukrayini-2025-2026>.

Звичайна повоєнна еміграція — це постійний відплив трудових і сімейних мігрантів у мирний час із поправкою на те, що найбільш схильні до виїзду люди вже виїхали під час війни.¹⁵ Для населення 2026 р. довоєнні коефіцієнти дали б близько 0,15 млн осіб на рік, а з цією поправкою — близько 0,09 млн осіб. У прогнозі звичайна еміграція після війни становитиме приблизно 0,05–0,08 млн осіб на рік, або близько 1,0, 0,9 і 0,5 млн за 2028–2040 рр. (у песимістичному сценарії — за 2031–2040 рр.). У моделі весь цей потік зараховується до контингенту мігрантів (рисунок 6). У додатку 7 пояснено довоєнний коефіцієнт і поправку на самовідбір; у додатку 3 наведено припущення.

Рисунок 6: Відплив за каналами та календарними роками, тис. осіб на рік

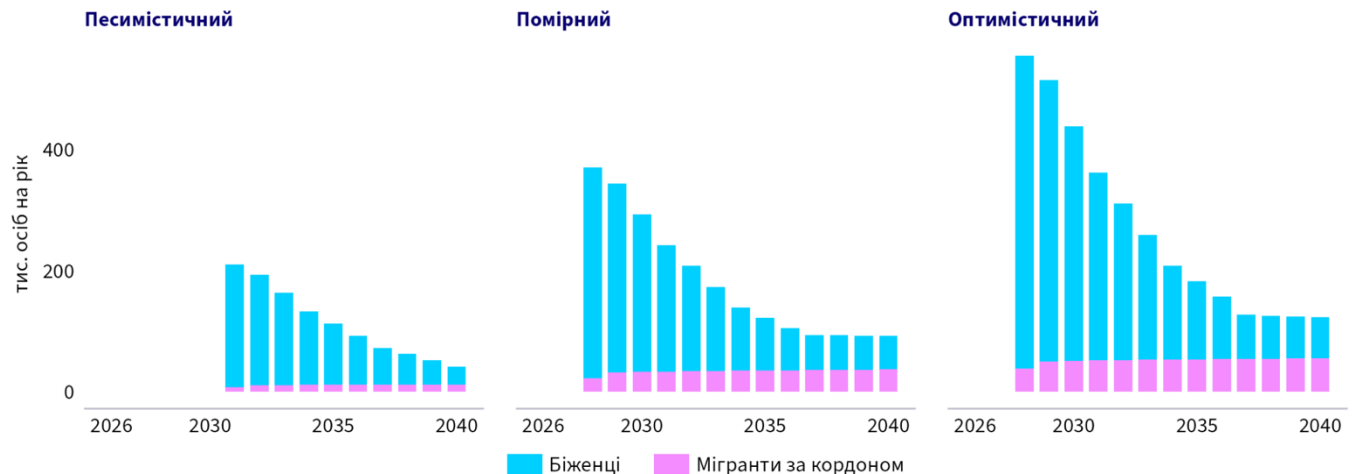
Джерело: KSE Institute

Повернення біженців — це сценарна частка контингенту біженців на початок вікна повернення (50%, 33% або 15%), розподілена на наступні роки так, що більшість повернень припадає на перші роки. Загалом до 2040 р. повертається приблизно 2,8 млн, 1,9 млн і 1,0 млн біженців відповідно. Мігранти повертатимуться поступово — 2,5%, 1,5% і 0,5% їхньої чисельності на рік, що відкалібровано за даними реєстрів приймаючих країн — Німеччини, Італії та Чехії¹⁶: приблизно 0,7 млн, 0,4 млн і 0,1 млн за п'ятнадцять років (рисунок 7).

¹⁵ Поправку відкалібровано за двома хвилями омнібусного опитування Київського міжнародного інституту соціології (KMIC) (телефонне опитування дорослих на підконтрольній уряду території України): частка тих, хто готовий переїхати до США чи ЄС у разі отримання громадянства, зменшилася з 28% у жовтні 2020 р. до 19% у вересні 2024 р., а серед осіб віком 18–29 років — з 46% до 26%; друге співвідношення використано для перевірки поза вибіркою. KMIC, «Dynamics of readiness to move to live in the USA or the EU in case of obtaining citizenship of these countries», 17 вересня 2024 р.: <https://www.kiis.com.ua/?lang=eng&cat=reports&id=1430>. Подробиці наведено в додатку 7.

¹⁶Євростат, чисельність населення на 1 січня за громадянством (migr_pop1ctz): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_pop1ctz/default/table, еміграція за громадянством (migr_em1ctz): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_em1ctz/default/table та набуття громадянства (migr_acq): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_acq/default/table; Федеральне статистичне відомство Німеччини (Destatis), статистика іноземного населення за даними Центрального реєстру іноземців: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/_inhalt.html і міграційна статистика: https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Wanderungen/_inhalt.html; Національний інститут статистики Італії (ISTAT), IstatData, еміграція, зареєстрована в муніципальних реєстрах населення, за громадянством і країною призначення: <https://esploradati.istat.it/databrowser/#/en/dw/categories>; Чеське статистичне управління (ČSÚ), Демографічний щорічник Чеської Республіки, дані за 2025 р. (еміграція за громадянством): <https://csu.gov.cz/produkty/demographic-yearbook-of-the-czech-republic-2025> та іноземці за типом проживання і громадянством (CIZ002): <https://data.csu.gov.cz/datastat/info/SADA/CIZ002>. Пояснення щодо показників наведено в додатку 3.

Рисунок 7: Повернення за календарними роками, тис. осіб на рік

Джерело: KSE Institute

У річному балансі сальдо міграції до завершення війни дорівнює відпливу у воєнні роки. У перший мирний рік валовий відплив досягатиме максимуму, але сальдо залежить від сценарію: в оптимістичному воно вже додатне, у помірному – близьке до рівня 2026 р., а в песимістичному – найбільш від’ємне за весь період. У другий мирний рік сальдо додатне за всіма сценаріями (таблиця 6, рисунок 8). У 2026 р. сальдо становить приблизно –200 тис., –250 тис. і –380 тис. За воєнні роки чистий виїзд сягає приблизно 0,4 млн, 0,5 млн і 1,7 млн осіб. У перший мирний рік відбуватимуться возз’єднання сімей і відкладена еміграція, почнеться звичайна еміграція і відкриється вікно повернень із його найбільшою часткою. Відплив становитиме приблизно 0,5 млн, 0,6 млн і 0,7 млн, повернення – приблизно 0,55 млн, 0,37 млн і 0,21 млн, а сальдо – +40 тис., –230 тис. і –460 тис. У другий мирний рік сальдо становитиме приблизно +410 тис., +230 тис. і +90 тис., оскільки одноразовий потік вичерпуватиметься, а повернення залишатимуться високими. Далі сальдо знижуватиметься, оскільки графік повернень згасатиме, а звичайна еміграція залишатиметься стабільною; нижня межа повернень біженців (їхня інтенсивність повернення не нижча, ніж в мігрантів) починатиме діяти лише з 2037 в оптимістичному та помірному сценаріях і 2040 р. у песимістичному. У песимістичному сценарії в кожному році періоду 2026–2030 рр. спостерігатиметься чистий відплив, а одноразовий повоєнний потік і вікно повернень припадатимуть на 2031 р.

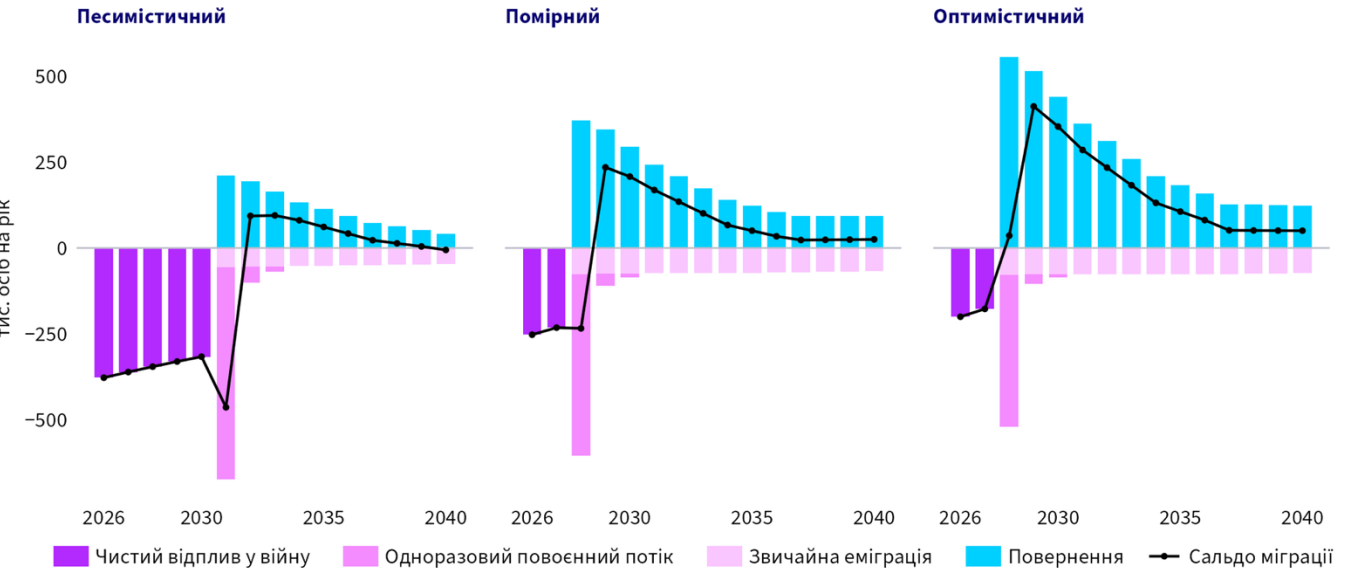
Біженці і мігранти мають власну смертність, нижчу, ніж в Україні, що ґрунтується на даних реєстрів смертей приймаючих країн. Народжуваність жінок-біженок у 2026 р. становить близько 0,8 дитини на одну жінку (за реєстрами приймаючих країн), а далі змінюється відповідно до сценарію; лише частину дітей, народжених за кордоном, реєструють як громадян України. За 2026–2040 рр. контингент біженців поповниться приблизно на 0,3–0,4 млн дітей.

Таблиця 6: Складові чистої міграції, 2026–2031 рр., у тисячах осіб (відтік позначено знаком «-»), наявне населення

Сценарій	Складова	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Оптимістичний	Чистий відплив у воєнні роки	-200	-180	0	0	0	0
	Післявоєнний відплив, у т. ч. сім'ї	0	0	-440	-30	-10	0
	Звичайна еміграція	0	0	-80	-80	-80	-80
	Повернення	0	0	550	510	440	360
	Чиста міграція	-200	-180	40	410	350	280
Помірний	Чистий відплив у воєнні роки	-250	-230	0	0	0	0
	Післявоєнний відплив, у т. ч. сім'ї	0	0	-530	-40	-10	0
	Звичайна еміграція	0	0	-80	-70	-70	-70
	Повернення	0	0	370	340	290	240
	Чиста міграція	-250	-230	-230	230	210	170
Песимістичний	Чистий відплив у воєнні роки	-380	-360	-340	-330	-320	0
	Післявоєнний відплив, у т. ч. сім'ї	0	0	0	0	0	-620
	Звичайна еміграція	0	0	0	0	0	-60
	Повернення	0	0	0	0	0	210
	Чиста міграція	-380	-360	-340	-330	-320	-460

*Тис. осіб, округлено до 10; сума складових може не дорівнювати підсумку. Відплив зі знаком мінус.

Рисунок 8: Річне сальдо міграції за складовими, 2026–2040 рр., тис. осіб, наявне населення

Джерело: KSE Institute

ОЦІНКА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В КРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

На 1 січня 2026 р. на території України, підконтрольній уряду, проживало близько 29,4 млн осіб. Близько 6,5 млн українців проживали за кордоном. Із них 5,0 млн ті — хто виїхав через повномасштабну війну, включно з приблизно 80 000 дітей, народжених за кордоном. Решта 1,5 млн осіб — переважно трудові мігранти, які перебували за кордоном ще до 2022 р., і ті, хто виїхав після 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання за сімейними обставинами. Разом ці 35,9 млн осіб становлять ту базу населення, з якої формуватиметься робоча сила наступного десятиліття. Майже кожен п'ятий (18%) живе за межами країни.

Таблиця 7: Населення в Україні та за кордоном на 1 січня 2026 р., млн осіб

	Центральна оцінка	Нижня межа	Верхня межа
Проживають на підконтрольній уряду території України	29,37	29,04	29,71
Українці, які проживають за кордоном	6,51	6,26	6,86
з них воєнні біженці (включно з дітьми, народженими за кордоном)	4,97	4,93	5,01
з них мігранти (довоєнні та з дозволами після 2022 р.)	1,54	1,33	1,85
Усього: Україна + за кордоном	35,88		
Частка тих, хто проживає за кордоном, %	18,1%		

Примітка: Нижня та верхня межі — це сценарні межі, а не статистичні довірчі інтервали. Для населення в Україні вони поєднують п'ять найбільших невизначених припущень так, ніби ці припущення незалежні ($\pm 0,34$ млн); для українців за кордоном вони є сумою меж для кожної групи. Жодна з оцінок не охоплює українців у Росії чи Білорусі.

Джерело: KSE Institute

Населення в Україні. Це кількість людей, які фактично проживають на підконтрольній уряду території (ПУТ), станом на 1 січня 2026 року, незалежно від їхнього місця реєстрації. Внутрішньо переміщені особи враховуються за місцем їхнього поточного проживання. Луганська область виключена, оскільки вона повністю окупована; Крим та території, окуповані з 2014 року, не враховуються в оцінці. Для Донецької, Херсонської та Запорізької областей враховується лише частина, що перебуває під контролем уряду.

Населення за кордоном. Це кількість українців, які станом на 1 січня 2026 року проживають за кордоном, незалежно від причини їхнього виїзду. Вона складається з двох частин, які, ймовірно, по-різному розвиватимуться в майбутньому і які в прогнозі розглядаються окремо:

- **Воєнні біженці (5,0 млн):** особи, які виїхали після 24 лютого 2022 року та мають статус тимчасового захисту або біженця за кордоном, враховані станом на 31 грудня 2025 року разом із 80 000 дітей, народжених ними за кордоном. Їх також враховують за областю походження.
- **Мігранти (1,5 млн):** довоєнні трудові мігранти, які досі перебувають за кордоном (1,1 млн), особи, які виїхали після лютого 2022 року за робочими, навчальними або сімейними візами (0,4 млн), а також 38 000 дітей, народжених у 2022–2025 роках у сім'ях довоєнних мігрантів. У прогнозі передбачається їхнє повернення з низькою щорічною швидкістю, а всі, хто емігрує після війни, приєднуються до цієї групи.
- **За угодою щодо оцінки, не враховано українців у Росії чи Білорусі, незалежно від того, чи виїхали вони до чи після 2022 року.** Більшість тих, хто поїхав туди після 2022 року, походили з окупованих територій, населення яких оцінка не охоплює.

Обидва показники розраховано узгоджено, щоб уникнути подвійного обліку. Кожну особу, яка після 2022 року виїхала за кордон і враховується там, або виключено з чисельності населення в Україні, або вона спочатку не входила до цієї оцінки — як у випадку довоєнних мігрантів чи дітей, народжених за кордоном. Таким чином, особи не враховуються двічі, а сукупна оцінка охоплює обидві групи населення.

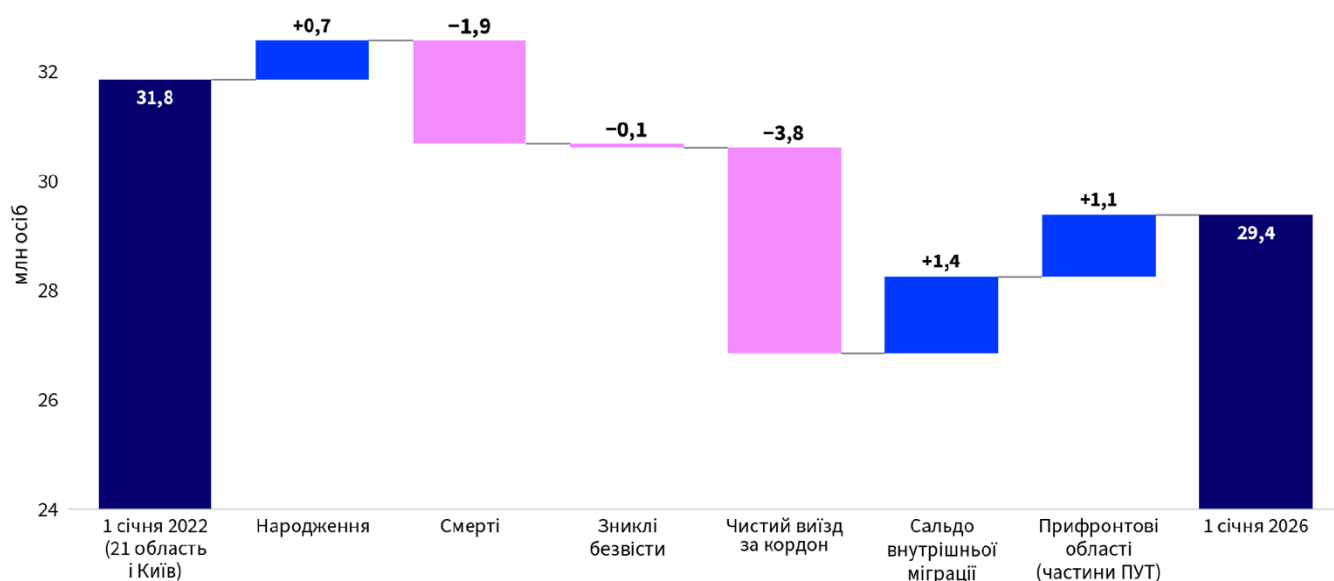
Як оцінено чисельність населення в Україні

Від 2001 р. в Україні не проводився перепис населення, а ДССУ після лютого 2022 р. припинила публікувати оцінки чисельності населення. Тому оцінка ґрунтується на рівнянні демографічного балансу: до відомої вихідної чисельності населення додається кожен зареєстрований відтоді потік.

Населення 2026 = Населення на 1 січня 2022 + народження – смерті і зниклі безвісти – чистий виїзд за кордон + чисте прибуття з окупованих і прифронтових районів.¹⁷

Рівняння застосовано окремо до 21 області та міста Києва. Для трьох прифронтових областей його використати неможливо, оскільки дані про біженців і переміщення не розрізняють осіб з окупованих і підконтрольних уряду частин. Їхнє населення оцінено окремо за допомогою комбінації публічних заяв, непрямих демографічних даних (насамперед даних НСЗУ про декларації з сімейними лікарями) та гуманітарних оцінок і інтерпольовано на 1 січня 2026 р.

Рисунок 9: Населення підконтрольної уряду території України з 1 січня 2022 р. до 1 січня 2026 р., млн осіб

Примітка. Базовий рівень: населення 21 області та Києва на 1 січня 2022 р. Зниклі безвісти: особи, внесені до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (на основі публічних заяв). Чистий виїзд за кордон: особи з цих областей, які виїхали після 24 лютого 2022 р. і перебували за кордоном на 1 січня 2026 р. (воєнні біженці та ті, хто виїхав на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання на сімейних підставах). Внутрішня міграція: чисте прибуття внутрішньо переміщених осіб та інших переселенців з окупованих і прифронтових районів (на основі інформаційної панелі МОМ щодо внутрішнього переміщення). Прифронтові області: підконтрольні уряду частини Донецької, Запорізької та Херсонської областей, оцінені окремо. Сума складових може не збігатися через округлення. ПУТ - підконтрольні уряду території.

Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute

¹⁷ Рівняння демографічного балансу зазвичай застосовують до населення всієї країни, де переміщення всередині країни взаємно компенсуються і внутрішня міграція до рівняння не входить. Тут його застосовано лише до 21 області та Києва. Переміщення між цими областями так само взаємно компенсуються, а відповідний член рівняння охоплює чисте прибуття з-поза цієї території: внутрішньо переміщених осіб та інших переселенців з окупованих територій і з Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей. Підконтрольні уряду частини цих трьох областей оцінено окремо, тож ці люди не враховуються двічі.

Базовий рівень 2022 р. — це оцінка KSE Institute для населення, фактично присутнього на 1 січня 2022 р., тож вона вже не враховує трудових мігрантів, які на ту дату перебували за кордоном. Оцінка Державної служби статистики для 24 областей і Києва на 1 січня 2022 р., що ґрунтується на зареєстрованому місці проживання, приблизно на 1,6 млн вища; ця різниця дає приблизне уявлення про чисельність довоєнних трудових мігрантів за кордоном (Додаток 5).

Потоки з 2022 р.:

- **Народження і смерті** — це дані органів реєстрації актів цивільного стану Міністерства юстиції. У 21 області та Києві у 2022–2025 рр. щороку реєструвалося близько 180 000 народжень і близько 470 000 смертей.
- **Зниклі безвісти.** Від оцінки віднято приблизно 0,07 млн зниклих безвісти осіб з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин¹⁸ (лютий 2026 р.), розподілених між 21 областю та Києвом.
- **Внутрішня міграція** переміщує людей між областями. Чисте прибуття внутрішньо переміщених осіб та інших переселенців, здебільшого з окупованих і прифронтових районів, додає 21 області та Києву приблизно 1,4 млн осіб (на основі даних Міністерства соціальної політики щодо внутрішнього переміщення, опрацьованих МОМ).¹⁹
- **Чистий виїзд за кордон** — найбільший потік, близько 3,76 млн осіб. Це 3,90 млн осіб з цих 21 області та Києва, які виїхали після лютого 2022 р. і перебували за кордоном на 1 січня 2026 р. (зокрема 0,28 млн осіб, які виїхали на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання із сімейних підстав, а не з тимчасовим захистом), за вирахуванням приблизно 0,14 млн довоєнних трудових мігрантів, які відтоді повернулися. Обидві поправки — оцінки з широкими межами, але разом вони змінюють оцінку населення лише в межах $\pm 0,05$ млн осіб. Їх розрахунок описано в підрозділі «Як оцінено кількість українців за кордоном».

Населення старіє, і жінок у ньому значно більше, ніж чоловіків. Більш як кожному п'ятому мешканцеві 65 років або більше. На 100 чоловіків припадає 114 жінок — переважання жінок спостерігається у старших вікових групах і, як і до повномасштабної війни, це зумовлено вищою смертністю чоловіків. Виїзд за кордон, здебільшого жінок, дещо зменшив цей надлишок: до повномасштабного вторгнення на 100 чоловіків припадало близько 116 жінок.

Таблиця 8: Населення підконтрольної уряду території України за великими віковими групами на 1 січня 2026 р.

Вікова група	Усього, млн	Частка, %
0–14	3,8	12,8
15–64 (працездатний вік)	19,6	66,7
65+	6,0	20,5
Усього	29,4	100

Примітка: Військовослужбовців враховано

Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute.

Як оцінено кількість українців за кордоном

¹⁸ Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з 2023 р. веде Міністерство внутрішніх справ України; його записи не є публічними — оцінка ґрунтується на останній публічній заяві: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4100583-u-reestri-zniklih-bezvisti-e-dani-pro-ponad-90-tisac-ludej-mvs.html>

¹⁹ International Organization for Migration (IOM), Displacement Tracking Matrix, Ukraine, Registered IDP Dashboard: <https://dtm.iom.int/online-interactive-resources/registered-idp-dashboard>

Базове джерело — облік біженців з України, який веде УВКБ ООН на основі реєстрів приймаючих країн: 5,76 млн осіб на 31 грудня 2025 р. без Росії та Білорусі,²⁰ розподілених УВКБ ООН за областями походження з використанням його опитувань. Ці дані завищують кількість воєнних біженців, які фактично перебувають за кордоном, з двох причин.

- **Записи зберігаються і після виїзду.** Особа, яка зареєструвалася для отримання тимчасового захисту в Німеччині, а згодом повернулася в Україну чи переїхала до іншої країни, часто залишається в реєстрі, тож людину, яка переїхала, можуть врахувати двічі. Реєстри очищують із тривалими затримками, які різняться залежно від країни.
- **Візові програми враховують прибуття.** У США, Великій Британії та Канаді дані підсумовують прибуття за спеціальними програмами з 2022 р., а не кількість людей, які досі там перебувають.

Оцінка перетворює ці записи на кількість людей і додає українців за кордоном, які не є біженцями, у три кроки:

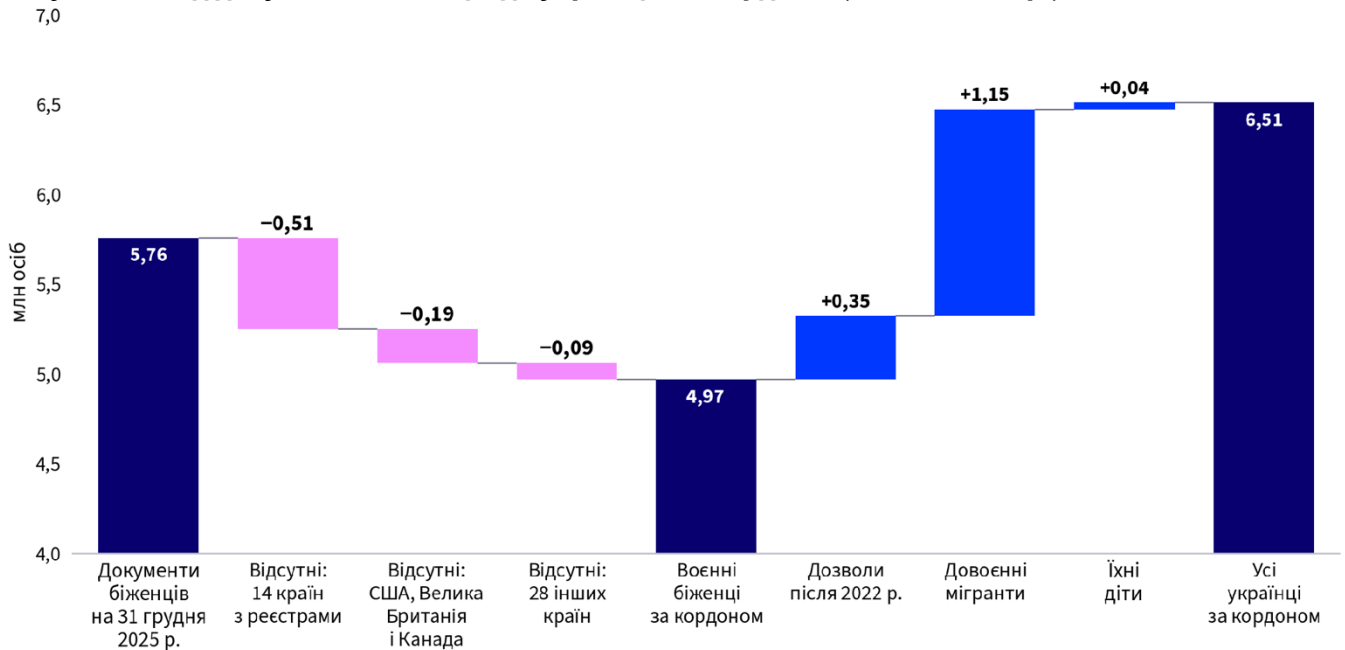
- **Вихідна точка** – 5,76 млн документів на 31 грудня 2025 р., розподілених за областями походження згідно з оцінками УВКБ ООН (УВКБ ООН, підрозділ «Основні чинники невизначеності»). Росію та Білорусь не враховано за умовами оцінки.
- **Рахуються люди, а не документи:** у 14 країнах, на які припадає дві третини документів, реєстри приймаючих країн показують, скільки людей були присутні на 31 грудня 2025 р., і ці дані використано безпосередньо. У США, Великій Британії та Канаді кількість прибулих за програмами скориговано до кількості людей, які досі там перебувають. Для решти 28 країн, де вимірювань немає, застосовано стандартну частку присутніх.²¹ У результаті отримано близько 4,97 млн воєнних біженців за кордоном, включно з приблизно 80 000 дітей, народжених у біженців за кордоном, – це українці за кордоном, хоча вони ніколи не перебували в Україні.
- **Додавання мігрантів:** близько 0,35 млн осіб (межі оцінки – від 0,26 до 0,65 млн), які виїхали після лютого 2022 р. на підставі дозволів на роботу, проживання на сімейних підставах чи навчання, а не з тимчасовим захистом (чинні дозволи на проживання за даними Євростату²² і національних реєстрів, за вирахуванням продовжень дозволів довоєнними мігрантами); 1,15 млн довоєнних мігрантів, які перебували за кордоном на 1 січня 2022 р. і досі там перебувають (Додаток 5); та близько 38 000 дітей, народжених у 2022–2025 рр. у сім'ях довоєнних мігрантів у Польщі, Італії та Іспанії, які є громадянами України від народження. У результаті на 1 січня 2026 р. за кордоном перебуває оціночно 6,51 млн українців.

²⁰ Зведено в оцінці чисельності населення KSE Institute за методом УВКБ ООН: дані про тимчасовий захист, нерозглянуті заяви про притулок і дозволи на проживання на підставі статусу біженця та додаткового захисту станом на грудень 2025 р. з бази Євростату (migr_asytspm, migr_asypenctzm, migr_resvalid) — для більшості країн ЄС та ЄАВТ; дані національних реєстрів і порталу УВКБ ООН на 31 грудня 2025 р. або в межах місяця від цієї дати — для інших країн; останні доступні дані (30 червня 2025 р.) — для США, Канади та кількох невеликих приймаючих країн: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> ; пояснювальна записка: <https://data.unhcr.org/en/working-group/437>

²¹ Присутність вимірюється безпосередньо там, де її показує реєстр приймаючої країни (14 країн). У США, Великій Британії та Канаді кількість прибулих за програмами скориговано з використанням даних опитувань і дозволів. Для інших 28 країн припускається 87,5–89,2 особи на 100 документів, за винятком Італії, Болгарії та Латвії, реєстри яких було очищено у 2023–2025 рр.

²² Євростат, усі чинні дозволи за підставою, строком дії та громадянством на 31 грудня (migr_resvalid): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_resvalid/default/table?lang=en.

Рисунок 10: Від документів біженців до українців за кордоном, 1 січня 2026 р., млн осіб

Примітка: Вертикальна вісь починається з 4 млн, щоб коригування було помітно. До воєнних біженців зараховано й дітей, народжених у них за кордоном.

Дані про фактичну присутність дають оцінку кількості воєнних біженців від 4,93 до 5,01 млн осіб. Для всіх українців за кордоном межі окремих груп у сумі дають від 6,26 до 6,86 млн осіб; якщо вважати п'ять найбільших невизначених припущень незалежними, діапазон становить приблизно $\pm 0,31$ млн. Найбільші з них — дані про фактичну присутність, кількість внутрішньо переміщених осіб у 2014–2021 рр. у базовій оцінці 2022 р. на основі реєстрів (від неї залежить розмір групи довоєнних мігрантів, Додаток 5) і частка довоєнних мігрантів, які перебували в ЄС. Це діапазони правдоподібних припущень, а не довірчі інтервали. Два чинники діють у протилежних напрямках:

- **Натуралізованих українців враховано.** Особи, які отримали громадянство країни перебування, і далі вважаються українцями за кордоном, які можуть повернутися; без них контингент був би меншим на величину до 0,11 млн осіб.
- **Деякі групи не виміряно.** Діти, народжені у 2022–2025 рр. у сім'ях довоєнних мігрантів у Німеччині, Чехії та інших країнах ЄС, які мають лише місцеве громадянство, а також українці поза програмами захисту у Великій Британії, США та Канаді до оцінки не додані.

За областями походження 3,9 млн осіб походять з 21 області та Києва (таблиця 3). Ще 1,2 млн походять із трьох прифронтових областей, населення яких оцінено окремо, і 0,2 млн — з Луганської області.

Основні чинники невизначеності

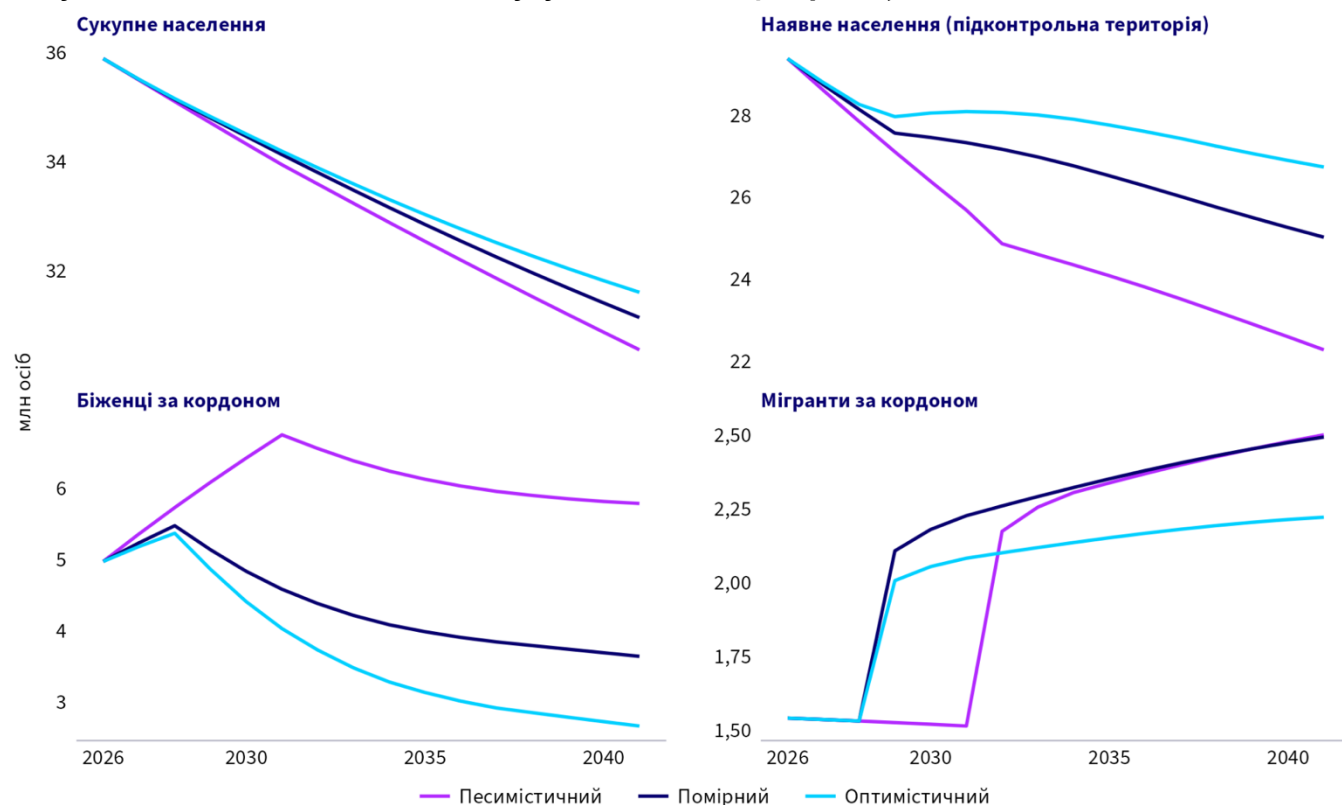
- **Відсутність прямого обліку.** Оцінки побудовано на адміністративних даних та опитуваннях, а не на переписі чи офіційній статистиці; вихідна чисельність на 2022 р. теж є оціночною.
- **Дані про внутрішнє переміщення.** Частина переміщених осіб ніколи не реєструється, тоді як частина зареєстрованих ВПО насправді перебуває за кордоном. Ці дві похибки, ймовірно, частково компенсують одна одну, але жодну з них неможливо виміряти.
- **Прифронтові області.** Їхнє населення оцінено окремо, і це найбільш невизначена частина оцінки.
- **Втрати внаслідок війни.** Дані про смерті та зниклих безвісти взято з публічних реєстрів і офіційних заяв, і їх неможливо повністю перевірити за віком чи регіоном. Смерті цивільних на окупованих територіях не реєструються.

- **Географія біженців.** Кількість біженців за кордоном вимірюється за реєстрами приймаючих країн, але їхній розподіл за областями походження й надалі визначається за частками з опитувань УВКБ ООН. Саме від цього залежить, скільки з них віднімається від населення України, а не від прифронтових областей, і це один із двох найбільших чинників невизначеності загального підсумку (приблизно $\pm 0,19$ млн осіб). Для кожної області походження застосовуються однакові коригуючі коефіцієнти, оскільки немає даних, які пов'язували б країну перебування з областю походження.

ПРОГНОЗ НАСЕЛЕННЯ НА 2026-2041 РОКИ

Наявне населення скорочуватиметься за всіма трьома сценаріями — з 29,4 млн осіб на 1 січня 2026 р. до 26,7 млн, 25,0 млн і 22,3 млн на 1 січня 2041 р. Різниця між крайніми сценаріями становитиме 4,5 млн осіб. Понад половину цієї різниці зумовлять повернення (2,4 млн осіб), решта припадатиме на відтік (1,1 млн осіб), народження (0,7 млн осіб) і смерті (0,3 млн осіб). За помірною сценарію наявне населення у 2026 і 2027 рр. скорочуватиметься приблизно на 0,6 млн осіб на рік через природне скорочення та відтік у воєнні роки. У 2028 р. населення продовжить скорочуватися: одноразовий повоєнний відтік збігатиметься з першими поверненнями. Надалі темпи скорочення сповільняться: кількість повернень поступово зменшуватиметься, водночас зменшуватиметься й природне скорочення. У песимістичному сценарії найшвидше скорочення триватиме до 2031 р., коли після п'яти років чистого відтоку відбудеться сплеск виїздів (рисунок 11, таблиця 9). Чисельність біженців за кордоном до 2041 р. зменшиться до 2,7 млн і 3,6 млн осіб в оптимістичному та помірному сценаріях і зросте до 5,8 млн осіб у песимістичному. Чисельність мігрантів за всіма сценаріями зростатиме до 2,2–2,5 млн осіб (рисунок 11). Сукупне населення змінюватиметься значно менше — з 35,9 млн до 31,6 млн, 31,1 млн і 30,6 млн осіб. Міграція лише переміщує людей між групами населення, тоді як природне скорочення зменшує його загальну чисельність.

Рисунок 11: Населення на 1 січня за сукупностями та сценаріями, млн осіб

Джерело: KSE Institute

Таблиця 9: Населення за сукупностями та сценаріями, млн осіб на 1 січня

Дата	Сценарій	Наявне (ПУТ)	Біженці за кордоном	Мігранти	Сукупне населення
2026	Базовий показник	29,4	5,0	1,5	35,9
2030	Оптимістичний	28,0	4,4	2,1	34,5
	Помірний	27,4	4,8	2,2	34,5
	Песимістичний	26,4	6,4	1,5	34,3
2035	Оптимістичний	27,7	3,1	2,2	33,0
	Помірний	26,5	4,0	2,4	32,8
	Песимістичний	24,1	6,1	2,3	32,5
2040	Оптимістичний	26,9	2,7	2,2	31,8
	Помірний	25,2	3,7	2,5	31,4
	Песимістичний	22,6	5,8	2,5	30,9
2041	Оптимістичний	26,7	2,7	2,2	31,6
	Помірний	25,0	3,6	2,5	31,1
	Песимістичний	22,3	5,8	2,5	30,6

Примітка: 2041 = стан на кінець 2040 р. Військовослужбовців враховано в складі наявного населення.

Джерело: KSE Institute

Природне скорочення — найбільший і найменш невизначений чинник. За 2026–2040 рр. на 2,8 млн, 2,5 млн і 2,1 млн народжень припадатиме 7,1 млн, 7,3 млн і 7,4 млн смертей — за кожним сценарієм більш ніж удвічі більше (таблиця 10). Розкид визначає міграція. Сальдо міграції становить +1,6, +0,4 і –1,8 млн: 3,5 млн, 2,4 млн і 1,1 млн повернень проти 1,8 млн, 2,0 млн і 2,9 млн відтоку. На звичайну повоєнну еміграцію припадає 1,0 млн, 0,9 млн і 0,5 млн відтоку, а 1,5 млн, 1,5 млн і 1,2 млн усіх, хто виїжджає, поповнюють контингент мігрантів. За кожним сценарієм зміна чисельності наявного населення дорівнює сумі природного приросту (різниці між кількістю народжених і померлих) та сальдо міграції.

Таблиця 10: Сукупні потоки за календарні роки 2026–2040, млн осіб

Потік	Оптимістичний	Помірний	Песимістичний
Народження на ПУТ	2,81	2,52	2,11
Смерті на підконтрольній уряду території	7,10	7,25	7,43
Відтік, усього	1,85	2,00	2,92
з нього звичайна повоєнна еміграція	0,99	0,93	0,51
з нього до контингенту мігрантів	1,47	1,51	1,19
Повернення біженців	2,81	1,93	1,02
Повернення мігрантів	0,68	0,44	0,11
Сальдо міграції	1,64	0,37	–1,79
Зміна наявного населення	–2,65	–4,36	–7,11

Примітка: Зміна = 1 січня 2041 р. мінус 1 січня 2026 р. Округлено: сума складових може не дорівнювати підсумку.

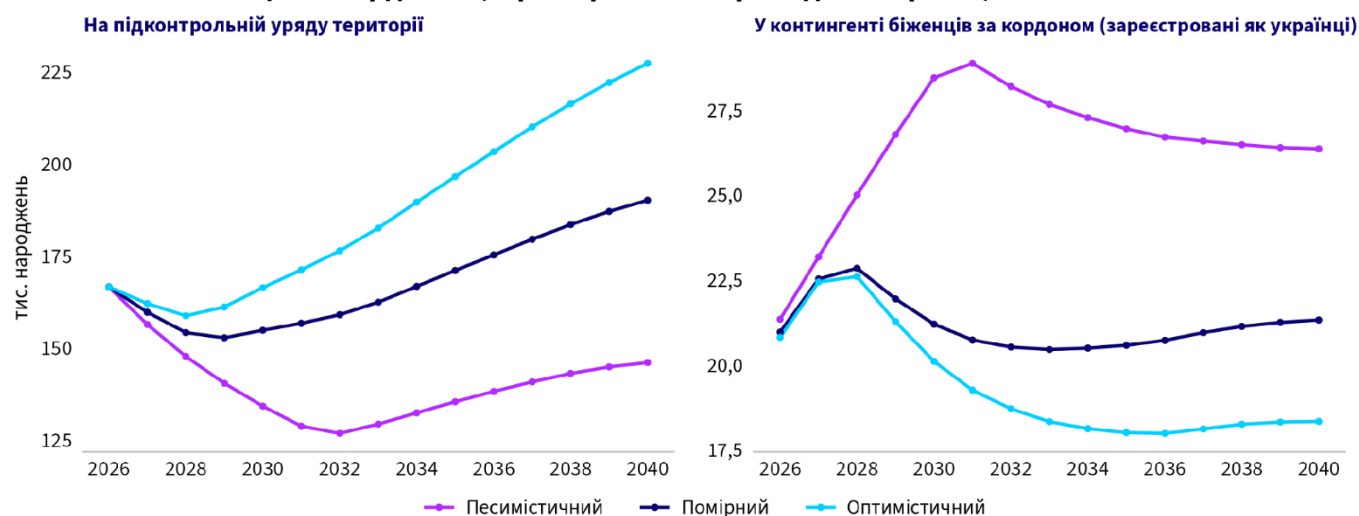
Джерело: KSE Institute

У 2026 р. кількість народжень становить 167 тис. за кожним сценарієм,²³ а далі сценарії розходяться залежно від траєкторії сумарного коефіцієнта народжуваності і повернення жінок репродуктивного віку (рисунки 12). Спершу кількість народжень зменшуватиметься — до мінімуму 153–159 тис. осіб у 2028–

²³ Дані 2026 р. спираються на сумарний коефіцієнт народжуваності 2025 р., перенесений на 2026 р. У січні–червні 2026 р. Міністерство юстиції зареєструвало на 16% менше народжень, ніж роком раніше, тож прогноз, імовірно, завищує кількість народжень 2026 р. приблизно на 20–24 тис., якщо у 2-му півріччі 2026 р. не буде зростання народжуваності.

2029 рр., оскільки віку 25–34 років досягають нечисленні когорти, народжені близько 2000 р., — а потім зростатиме; у 2040 р. вона становитиме 227 тис., 190 тис. і 146 тис. осіб.

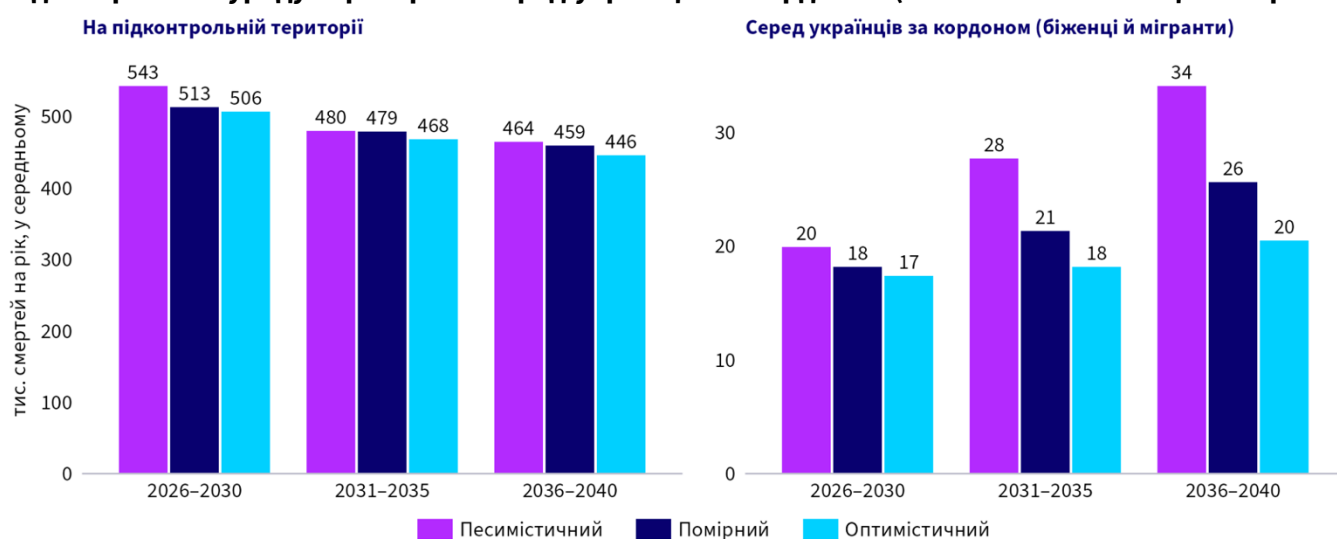
Рисунок 12: Народження за календарними роками, тис.: на підконтрольній уряду території та в контингенті біженців за кордоном (zareєстровані як громадяни України)

Джерело: KSE Institute

Кількість смертей на підконтрольній уряду території зменшуватиметься за кожним сценарієм — із середніх 506–543 тис. осіб на рік у 2026–2030 рр. до 446–464 тис. осіб на рік у 2036–2040 рр. (рисунок 13), оскільки населення скорочуватиметься, а очікувана тривалість життя наблизатиметься до європейського рівня. У 2036–2040 рр. вона буде найнижчою в оптимістичному сценарії, хоча в ньому найбільша чисельність населення і найбільше осіб віком 65 років і старше, бо саме там очікувана тривалість життя зростає найшвидше. Кількість смертей серед українців за кордоном зростатиме з 17–20 тис. осіб на рік у 2026–2030 рр. до 20–34 тис. осіб на рік у 2036–2040 рр., оскільки ті, хто залишається за кордоном, старіють; найвища вона в песимістичному сценарії, де за кордоном залишається найбільше людей. На підконтрольній уряду території кількість смертей перевищуватиме кількість народжень у кожному році за кожним сценарієм; природне скорочення зменшуватиметься з 343–394 тис. осіб на рік у 2026–2030 рр. до 230–321 тис. осіб на рік у 2036–2040 рр. (таблиця 11).

Рисунок 13: Смерті, тис. осіб на рік, у середньому за 2026–2030, 2031–2035 і 2036–2040 рр.: на підконтрольній уряду території та серед українців за кордоном (контингенти біженців і мігрантів)

Джерело: KSE Institute

Таблиця 11: Народження і смерті на підконтрольній уряду території, тис. осіб на рік, у середньому за 2026–2030, 2031–2035 і 2036–2040 рр.

Сценарій	Період	Народження	Смерті	Природний приріст (скорочення)
Оптимістичний	2026–2030	163	506	–343
	2031–2035	183	468	–285
	2036–2040	216	446	–230
Помірний	2026–2030	158	513	–355
	2031–2035	163	479	–315
	2036–2040	183	459	–276
Песимістичний	2026–2030	149	543	–394
	2031–2035	131	480	–349
	2036–2040	143	464	–321

Примітка: Округлено; сума складових може не дорівнювати підсумку.

Джерело: KSE Institute

Населення старітиме за кожним сценарієм. Медіанний вік наявного населення зростатиме приблизно з 45 років у 2026 р. до приблизно 50 років у 2040 р. (50, 50 і 51 рік в оптимістичному, помірному та песимістичному сценаріях), а кількість осіб віком 65 років і старше на 100 осіб віком 15–64 роки — з 31 до 38, 39 і 41 (таблиця 12). Кількість дітей віком 0–14 років зменшуватиметься з 3,8 млн до 2,8 млн, 2,5 млн і 2,1 млн осіб, а населення віком 15–64 роки — з 19,6 млн до 17,4 млн, 16,4 млн і 14,6 млн осіб. Чисельність групи віком 65 років і старше залишатиметься близькою до 6 млн (6,7 млн, 6,3 млн і 5,9 млн), а група 80+ до 2041 р. зростатиме з 1,2 млн до 1,9 млн, 1,8 млн і 1,6 млн осіб. Численна когорта 1980-х років досягатиме віку 55–59 років, тоді як нечисленні когорти 2000-х і воєнних років вступатимуть у працездатний вік. Населення працездатного віку скорочуватиметься швидше, ніж загальна чисельність: у помірному сценарії до 2040 р. наявне населення зменшується на 14%, а населення віком 15–64 роки — на 16%. Чисельність населення віком 18–59 років зменшиться з 16,5 млн до 13,9 млн осіб у 2040 р. і 13,6 млн осіб у 2041 р. (таблиця 13).

Таблиця 12: Структура наявного населення підконтрольної уряду території на 1 січня

Показник	2026	2040	2040	2040
		оптимістичний	помірний	песимістичний
Діти 0–14 років, млн	3,8	2,8	2,5	2,1
Працездатний вік 15–64 роки, млн	19,6	17,4	16,4	14,6
65+, млн	6,0	6,7	6,3	5,9
Особи віком 65+ на 100 осіб віком 15–64 роки	31	38	39	41
Медіанний вік, років	45	50	50	51

Примітка: Військовослужбовців враховано

Джерело: KSE Institute

Таблиця 13: Наявне населення за великими віковими групами та сценаріями, млн осіб на 1 січня

Рік	Сценарій	Діти 0–17 років	18–59 років	60+ років	з них 65+ років
2026	Базовий	4,7	16,5	8,1	6,0
2030	Оптимістичний	4,1	15,8	8,1	6,2
2030	Помірний	4,0	15,4	8,0	6,2
2030	Песимістичний	3,7	14,9	7,8	6,0
2035	Оптимістичний	3,6	15,8	8,4	6,4

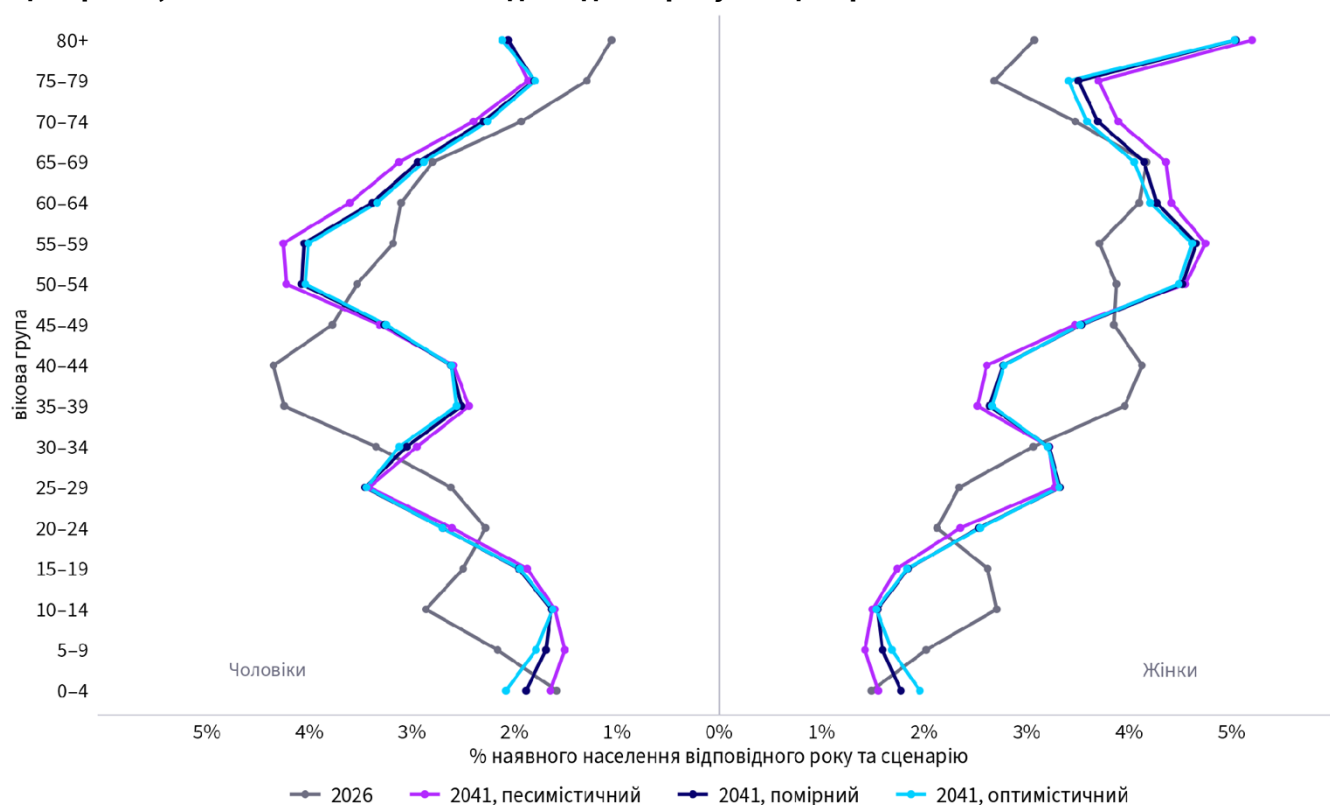
Таблиця 13: Наявне населення за великими віковими групами та сценаріями, млн осіб на 1 січня

Рік	Сценарій	Діти 0–17 років	18–59 років	60+ років	з них 65+ років
2035	Помірний	3,3	15,0	8,2	6,2
2035	Песимістичний	2,8	13,5	7,8	5,9
2041	Оптимістичний	3,4	14,6	8,7	6,7
2041	Помірний	3,1	13,6	8,3	6,4
2041	Песимістичний	2,5	12,0	7,7	5,9

Джерело: KSE Institute

На рисунку 14 показано статеву-вікову структуру наявного населення на 1 січня 2026 р. і 1 січня 2041 р. У 2026 р. найбільшими п'ятирічними групами є особи віком 35–44 роки, народжені у 1980-х роках, а найменшими групами працездатного віку — особи віком 20–29 років, народжені у 1996–2005 рр. До 2041 р. обидві когорти стануть на п'ятнадцять років старшими. За кожним сценарієм найбільшими п'ятирічними групами є особи віком 50–54 і 55–59 років, а когорти, народжені у 1996–2005 рр., утворюватимуть провал у віці 35–44 роки. Особи віком 65 років і старше становлять 25–27% наявного населення проти 20% у 2026 р., а особи віком 80 років і старше — 7% проти 4%. Діти віком 0–14 років становлять 9–11% проти 13%. Найбільше сценарії відрізняються серед дітей віком до 10 років і у віці 55–79 років. Вища народжуваність і більша кількість повернень забезпечуватимуть оптимістичному сценарію найбільшу частку дітей, тоді як у песимістичному сценарії найвищі частки припадатимуть на вік 55–79 років, оскільки молодшого населення в ньому менше.

Рисунок 14: Статеву-вікову структуру наявного населення на 1 січня 2026 р. і 1 січня 2041 р. за сценаріями, % наявного населення відповідного року та сценарію

Джерело: KSE Institute

ПРОГНОЗ РОБОЧОЇ СИЛИ ДО 2030 РОКУ

Робоча сила — це всі особи віком 15–70 років, які працюють або активно шукають роботу, відповідно до визначення Міжнародної організації праці (МОП), яке використовує Державна служба статистики. За визначенням МОП військовослужбовці вважаються зайнятими. У цьому дослідженні враховано лише цивільну робочу силу, оскільки його питання — хто працюватиме в цивільній економіці: військовослужбовці на дійсній службі не виробляють товарів і послуг, що продаються в цивільній економіці, і недоступні для цивільних роботодавців. Вибіркове обстеження робочої сили (ОРС) домогосподарств, яке зазвичай слугує джерелом даних, у 2022–2025 рр. було призупинене. Його відновили в січні 2026 р., але станом на вересень 2026 р. результатів ще не опубліковано. Тому в дослідженні робочу силу оцінено шляхом поєднання оцінки чисельності населення та останнього довоєнного обстеження (2021 р.), а результат перевірено за адміністративними реєстрами.

У цьому розділі чисельність населення відповідає помірному сценарію з підрозділу «Три сценарії демографічного прогнозу» (війна до кінця 2027 р., з 2028 р. демобілізація і скасування обмежень воєнного стану на виїзд); між сценаріями повернення змінюється лише частка тих, хто повертається.

Два незалежні підходи визначають межі рівня робочої сили у 2026 р.

- **А. Демографічний підхід (нижня межа).** Рівні участі в робочій силі 2021 р. для кожної вікової групи та статі (таблиця 14) застосовано до цивільного населення 2026 р. Це дає 12,5 млн цивільних осіб у складі робочої сили. Підхід передбачає, що люди певного віку та статі беруть участь у ринку праці так само часто, як і до повномасштабного вторгнення.
- **В. Реєстровий підхід (верхня межа).** Дані Пенсійного фонду про застрахованих осіб у грудні 2025 р. без військовослужбовців, а також неформально зайняті за часткою 2021 р. (19,3% зайнятості) дають 12,0 млн зайнятих цивільних осіб. За рівня безробіття 10,2% на 2026 р. за оцінкою НБУ це означає 13,4 млн цивільних осіб у складі робочої сили.

Таблиця 14: Рівень участі в робочій силі та безробіття у 2021 р. за віком і статтю, %

Вік	Участь, жінки	Участь, чоловіки	Безробіття, жінки	Безробіття, чоловіки
15–24	28,1	33,0	20,3	18,0
25–29	65,1	89,7	8,2	10,2
30–34	70,4	90,8	9,3	7,8
35–39	76,4	91,4	12,1	9,5
40–49	82,6	87,9	10,1	9,6
50–59	73,6	77,6	9,6	9,4
60–64	15,4	21,7	0,2	0,4
65–70	6,8	8,5	0	0
15–70	56,1	68,1	10,2	9,6

Джерело: Державна служба статистики, «Робоча сила України 2021» (таблиці 5.2 і 5.6). Показники для груп 60–64 і 65–70 років отримано з опублікованих даних для групи 60–70 років з використанням підсумків для 15–64 і 15–70 років. Низький рівень участі після 60 років відображає пенсійний вік 60 років.

Два підходи мають протилежні зміщення. Демографічний підхід не враховує впливу нестачі робочої сили: НБУ повідомляє про стійкий дефіцит кадрів і швидке зростання заробітних плат, що залучає до роботи більше жінок, людей старшого віку та студентів. Реєстровий підхід завищує рівень, оскільки частина застрахованих осіб живе за кордоном або на окупованих територіях, але він також може не охоплювати чоловіків, які працюють неформально, щоб не потрапляти до офіційних реєстрів. Центральна оцінка — середина діапазону: 12,9 млн цивільних осіб, або на 3,5% вища участь у робочій силі

в кожному віці, ніж у 2021 р. У додатку 6 пояснено, чому реєстри не використовуються окремо і що означає надбавка 3,5%.

Таблиця 15: Робоча сила підконтрольної уряду території України на початок 2026 р.

	Нижня межа (А)	Центральна оцінка	Верхня межа (В)
Цивільна робоча сила	12,5 млн	12,9 млн	13,4 млн
Зайняті цивільні особи	11,2 млн	11,6 млн	12,0 млн
Безробітні (10,2 %)	1,3 млн	1,3 млн	1,4 млн
Рівень участі, цивільні особи 15–69 років	60,6%	62,8%	64,9%
Довідково: робоча сила 2021 р. (ОПС, 15–70 років)		17,3 млн	

Джерела: власні розрахунки; Державна служба статистики, ОПС 2021; річний звіт Пенсійного фонду України за 2025 р.; Інфляційний звіт НБУ, січень 2026р.²⁴ Показник 2021 р. охоплює територію, підконтрольну до лютого 2022 р., яка більша за нинішню.

За збереження рівня участі в робочій силі на рівні 2026 р. та за відсутності повернень чисельність цивільної робочої сили щороку скорочуватиметься — з 12,9 млн на початок 2026 р. до близько 11,5 млн на кінець 2030 р. За цей період вона зменшиться приблизно на 1,5 млн осіб (12%). За той самий період цивільне населення віком 15–69 років зменшиться на 1,8 млн. Таке скорочення зумовлюють чотири чинники (рисунк 15):

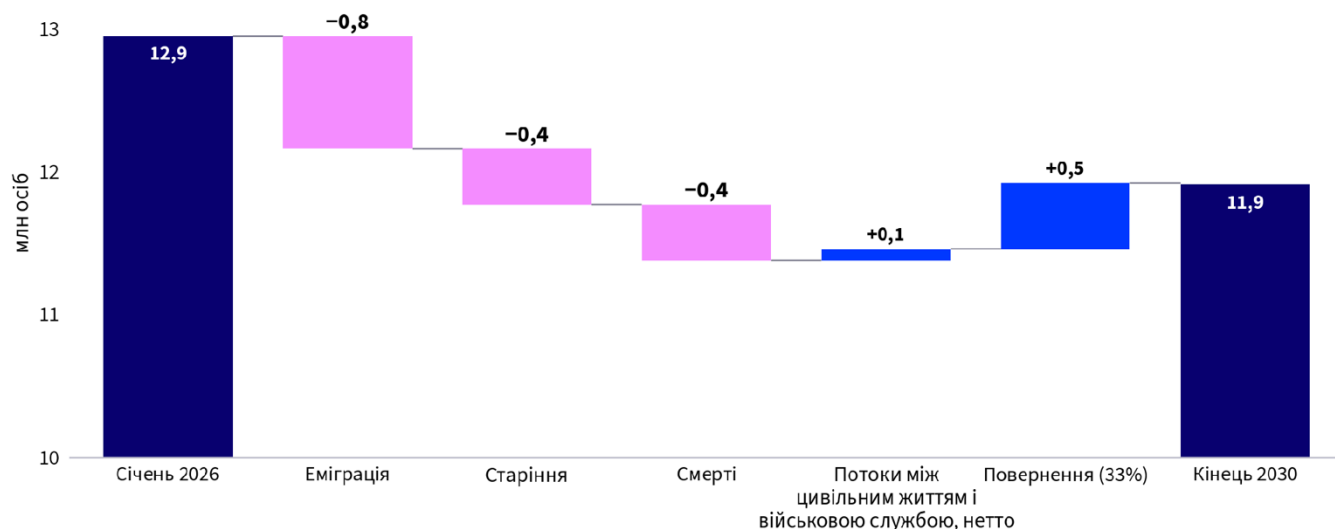
- **Еміграція.** Помірний сценарій передбачає, що у 2026–2030 рр. виїде близько 1,3 млн осіб: 0,5 млн за два останні роки війни, близько 0,6 млн у 2028 р. за сценарним припущенням про одноразовий повоєнний потік (возз'єднання сімей, відкладена еміграція, партнери й діти), і далі звичайна еміграція — близько 0,07 млн осіб на рік. У вимірі робочої сили еміграція забере до кінця 2030 р. близько 0,8 млн працівників і є найбільшим окремим чинником. У додатку 7 показано, як отримано обидва показники
- **Старіння.** Численні когорти, народжені в 1960-х роках, переходитимуть пенсійний вік 60 років, тоді як нечисленні когорти, народжені приблизно у 2000–2010 рр., вступатимуть у працездатний вік. Старіння щороку вилучатиме 0,07–0,10 млн осіб, загалом близько 0,4 млн.
- **Смерті.** У 2026–2030 рр. помирятиме близько 0,9 млн цивільних осіб віком 15–69 років. З урахуванням рівня участі в робочій силі для їхнього віку та статі вони становили б не більше ніж приблизно 0,4 млн робочої сили. Це верхня межа: люди в останні роки життя працюють рідше, ніж інші особи того самого віку.
- **Потоки між цивільним життям і військовою службою.** До припинення вогню мобілізація вилучатиме людей із цивільної робочої сили; після нього демобілізовані військовослужбовці повертатимуться, але не всі з них одразу починатимуть працювати (підрозділ «Як інтеграція ветеранів змінює робочу силу»). У центральному варіанті до кінця 2030 р. ці два потоки приблизно врівноважуватимуть один одного.

²⁴Державна служба статистики України, «Робоча сила України 2021», публікації щодо ринку праці: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm;

Пенсійний фонд України, річний звіт за 2025 р.: <https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2026/05/Zvit-2025.pdf>;

Національний банк України, Інфляційний звіт, січень 2026 р.: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiya-bude-pomirnoyu-u-20262028-rokah-a-ekonomika-postupovo-zrostatime--inflyatsiyniy-zvit>.

Рисунок 15: Цивільна робоча сила, центральний варіант, січень 2026 р. — кінець 2030 р., млн осіб

Примітка: Центральний варіант: повернення 33%, реалістична інтеграція ветеранів. Потоки між цивільним життям і військовою службою показано одним нетто-стовпчиком. Вертикальна вісь починається з 10 млн.

Джерело: таблиця 19; власні розрахунки

Повернення змодельовано так само, як і в моделі прогнозу. Повертатиметься певна частка біженців, які перебувають за кордоном на початок 2028 р. На той час контингент біженців зростатиме з 4,97 млн у січні 2026 р. до 5,47 млн осіб, оскільки війна триватиме до кінця 2027 р. і до нього долучатимуться 0,48 млн осіб, які виїжджають у 2026–2027 рр. Ця частка повертатиметься протягом 13 років, переважно в перші роки: 19% усіх повернень припаде на 2028 р., 17% — на 2029 р. і 14% — на 2030 р., тож близько половини біженців повертатимуться до кінця 2030 р. Мігранти (1,5 млн осіб) щороку з 2028 р. повертатимуться фіксованою часткою. Три сценарії відповідають діапазону, що використовується в моделі прогнозу та в літературі: 15% біженців і 0,5% мігрантів на рік (мінімальний рівень, який спостерігався після затяжних конфліктів наприклад, у Сирії), 33% і 1,5% (з орієнтацією на наміри за опитуваннями Центру економічної стратегії;²⁵ помірний сценарій моделі) та 50% і 2,5% (повне врегулювання). У жодному з них ніхто не повертатиметься до 2028 р.: тимчасовий захист у ЄС діє до березня 2028 р.

Таблиця 16: Біженці за кордоном, помірний сценарій, 2026–2030 рр., млн осіб

Календарний рік	Біженці за кордоном, 1 січня	+ Виїзди (нетто, роки війни)	+ Діти, народжені за кордоном	– Смерті за кордоном	– Повернення	Біженці за кордоном, 31 грудня
2026	4,97	0,25	0,02	0,01	0	5,23
2027	5,23	0,23	0,02	0,01	0	5,47
2028	5,47	0	0,02	0,01	0,35	5,13
2029	5,13	0	0,02	0,01	0,31	4,83
2030	4,83	0	0,02	0,01	0,26	4,58

Примітка: Воєнні біженці з тимчасовим захистом або статусом біженця та діти, народжені в них за кордоном; мігранти утворюють окремий контингент. Виїзди у воєнні роки — це чистий вплив через кордон; з 2028 р. всі, хто емігрує, долучаються до інших українців за кордоном. Діти, народжені за кордоном, — це діти, зареєстровані як громадяни України. Повернення — це 33% контингенту на 1 січня 2028 р. протягом 13 років.

Джерело: прогноз населення KSE Institute

Інтенсивність повернення мігрантів відкалібровано за реєстрами приймаючих країн: довоєнне вибуття громадян України з реєстрів Італії, Німеччини та Чехії, а також чистий виїзд у воєнні роки

²⁵ Центр економічної стратегії (ЦЕС), Ukrainian refugees: fifth wave of the survey: <https://ces.org.ua/en/ukrainian-refugees-fifth-wave/>.

українців, які проживали там до 2022 р., окреслюють межі навколо центрального значення 1,5% на рік (додаток 3).

Тих, хто повертається, відібрано пропорційно до статево-вікової структури контингенту за кордоном, яка є молодію і переважно жіночою: на 1 січня 2028 р. 72% становитимуть особи працездатного віку, а 21% — діти. З кожних 100 осіб, які повертатимуться, близько 46 до кінця 2030 р. входить до складу робочої сили. У додатку 4 наведено розрахунок і припущення щодо повернення до роботи в перші два роки.

Таблиця 17: Вплив повернень на цивільну робочу силу до кінця 2030 р., млн осіб

	Без повернень	Повернення 15%	Повернення 33%	Повернення 50%
Ті, хто повернувся в Україну	0	0,4	1,0	1,5
Приріст робочої сили завдяки поверненням	0	0,2	0,5	0,7
Цивільна робоча сила, кінець 2030 р.	11,5	11,7	11,9	12,2
Зміна порівняно із січнем 2026 р.	-1,5	-1,3	-1,0	-0,8
Частка скорочення, компенсована поверненнями, %	—	14	31	47

Примітка: Цивільна робоча сила за реалістичної інтеграції ветеранів (як у таблиці 20).

Джерело: власні розрахунки на основі чотирьох прогонів моделі прогнозу, які відрізняються лише параметрами повернення. За нижнього або верхнього рівня 2026 р. (таблиця 15) рівень на кінець 2030 р. приблизно на 0,4 млн нижчий або вищий

Повернення матимуть значення, але не зможуть переломити скорочення до 2030 р. Навіть якщо повернеться половина всіх біженців, цивільна робоча сила на кінець 2030 р. буде приблизно на 0,8 млн осіб менша, ніж у 2026 р. У центральному варіанті повернення компенсуватимуть приблизно третину скорочення.

Кожен, хто повертатиметься, додаватиме менше ніж половину працівника. З кожних 100 осіб, які повертатимуться, близько 46 до кінця 2030 р. входить до складу робочої сили, якщо за віком і статтю вони подібні до українців за кордоном (Додаток 4). Решта 54 — це діти, особи старшого за працездатний віку, або дорослі, які ще не працюють чи не шукають роботу. Більшість дітей, які повертатимуться, досягатимуть працездатного віку лише після 2030 р.

Важить своєчасність політики щодо повернення. У моделі ніхто не повертатиметься до 2028 р., а 71% тих, хто перебуватиме в Україні на кінець 2030 р. після повернення, повернулися у 2028–2029 рр. Це збігається із завершенням тимчасового захисту в ЄС, коли багато сімей вирішуватимуть, залишатися чи повертатися. У 2028 р. повоєнні виїзди все ще переважатимуть перші повернення, тож сальдо міграції стане додатним лише у 2029 р. Для порівняння: прогноз НБУ від січня 2026 р. передбачає чисте повернення (повернення мінус нові виїзди) лише близько 0,1 млн осіб у 2027 р.

Як інтеграція ветеранів змінює робочу силу

Найпростіше припущення полягає в тому, що військовослужбовці, які звільняються зі Збройних Сил, з першого дня беруть участь у ринку праці так само, як інші цивільні особи того самого віку та статі. Досвід інших повоєнних країн і попередніх поколінь українських ветеранів свідчить, що це надто оптимістично. Багатьом ветеранам потрібен час, щоб відпочити, пройти лікування та перекваліфікуватися, а ті, хто має бойові травми або тривалі проблеми зі здоров'ям, зокрема посттравматичний стрес, працюють значно рідше. Тому в цьому розділі змодельовано три сценарії інтеграції для осіб, які звільняються зі Збройних Сил після січня 2026 р.

Військовослужбовці, які звільнятимуться зі Збройних Сил після війни, повертатимуться до цивільного життя. Рівень участі кожного ветерана дорівнюватиме рівню для цивільних осіб

відповідного віку та статі, помноженому на довгостроковий відносний рівень і на коефіцієнт поступового виходу на цей рівень, який у перший рік після повернення становитиме половину цього рівня і досягатиме його через визначену кількість років. Ветеранів, звільнених через поранення, розглядатимуть як осіб з інвалідністю. Ветерани старіють, помирають і можуть емігрувати так само, як інші цивільні особи.

Таблиця 18: Сценарії інтеграції ветеранів

	Песимістичний	Реалістичний	Оптимістичний
Частка демобілізованих з інвалідністю або серйозними обмеженнями здоров'я	30 %	20%	12
Довгострокова участь порівняно з цивільними: без інвалідності	85%	93%	98
Довгострокова участь порівняно з цивільними: з інвалідністю	30 %	45%	60%
Кількість років до досягнення довгострокового рівня	5	3	2
Додаткове безробіття в перші два роки	+8 в.п.	+5 в.п.	+2 в.п.
Зміна цивільної робочої сили порівняно з повною інтеграцією, кінець 2030 р.	−0,3 млн	−0,2 млн	−0,1 млн
Зміна зайнятості порівняно з повною інтеграцією, кінець 2030 р.	−0,3 млн	−0,2 млн	−0,1 млн

Примітка: Параметри мають ілюстративний характер і підлягають калібруванню за даними опитувань українських ветеранів 2014–2021 рр. (Veteran Hub, Український ветеранський фонд, МОМ), реєстрів Міністерства у справах ветеранів, пов'язаних із даними про сплату єдиного соціального внеску, та міжнародних даних. Останні опитування (Український ветеранський фонд, 2024; REACH, 2026)²⁶ фіксують серед ветеранів рівень безробіття та частку осіб з інвалідністю за самооцінкою, що значно перевищують загальнонаціональні та зареєстровані рівні, тож реалістичний варіант може виявитися оптимістичним.

Джерело: власні розрахунки авторів

Вплив ветеранського чинника буде найбільшим одразу після масової демобілізації, коли більшість ветеранів перебуватимуть у першому році після повернення, а потім зменшуватиметься у міру їхньої адаптації; у песимістичному сценарії адаптація триватиме п'ять років.

Розрив між песимістичним та оптимістичним сценаріями щодо ветеранів (приблизно 0,2 млн осіб) такий самий, як і виграш від низького сценарію повернення (15%, приблизно 0,2 млн осіб). Отже, реабілітація, перекваліфікація та допомога роботодавцям у наймі ветеранів так само важливі для пропозиції праці, як і політика щодо повернення. Ці два важелі додаються: за реалістичного результату і щодо повернення (33%), і щодо ветеранів чисельність цивільної робочої сили на кінець 2030 р. становитиме 11,9 млн, що приблизно на 1,0 млн (8%) нижче за рівень 2026 р.

Цивільна робоча сила

У центральному варіанті цивільна робоча сила з початку 2026 р. до кінця 2030 р. скорочуватиметься приблизно на 1,0 млн (8%). Найшвидше вона зменшуватиметься, поки триває війна, і одразу після її завершення, оскільки мобілізація та повоєнна еміграція вилучатимуть з неї людей, і припинить скорочуватися у 2029–2030 рр., коли до цивільної робочої сили долучатимуться демобілізовані військовослужбовці та ті, хто повертається.

²⁶ Український ветеранський фонд, звіт за I квартал 2024 р.: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/05/1-2024.pdf>; REACH, Veterans' Employment Assessment, лютий 2026 р.: https://repository.impact-initiatives.org/document/impact/03f4528c/REACH_Veterans-Employment-Assessment_February-2026.pdf.

Таблиця 19: Цивільна робоча сила, центральний варіант (повернення 33%, реалістична інтеграція ветеранів), 2026 р. — кінець 2030 р., млн

	Січень 2026	Січень 2027	Січень 2028	Січень 2029	Січень 2030	Кінець 2030
Цивільна робоча сила без повернення	12,9	12,6	12,2	11,7	11,6	11,5
+ Ті, хто повернувся (повернення 33%)	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5
= Цивільна робоча сила	12,9	12,6	12,2	11,9	11,9	11,9

Примітка: Центральний варіант: повернення 33%, реалістична інтеграція ветеранів. Перший рядок включає ветеранів за реалістичної інтеграції та не враховує тих, хто повернувся; чому він зменшується, показано на рисунку 15. Через округлення сума складових може не дорівнювати підсумку.

Джерело: власні розрахунки авторів

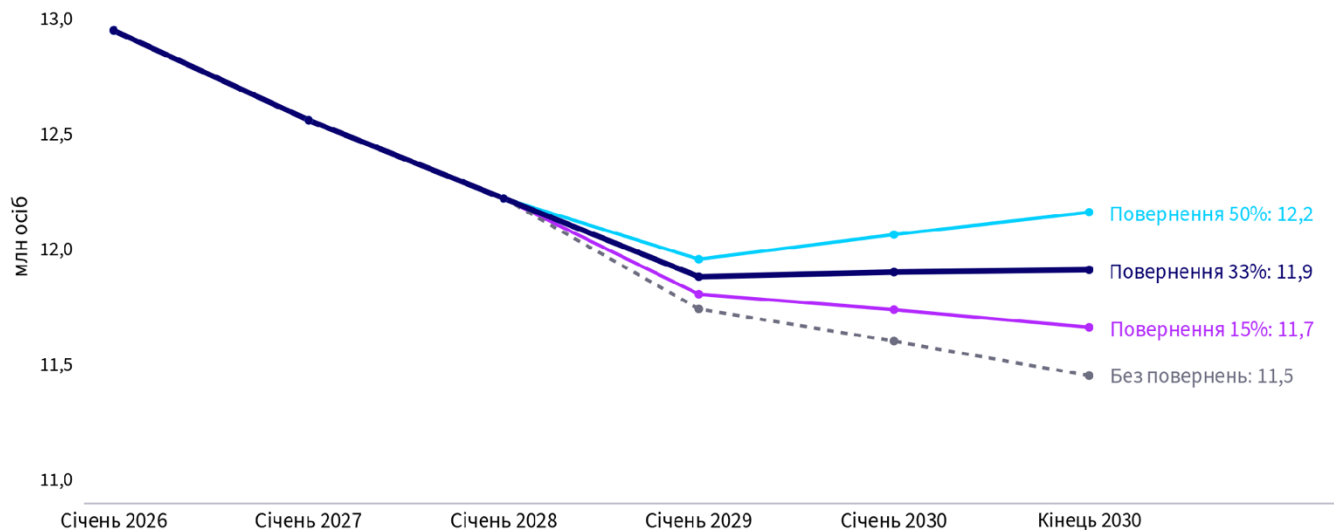
Таблиця 20: Цивільна робоча сила на кінець 2030 року за сценаріями повернення та ветеранів (у млн)

	Ветерани: песимістичний	Ветерани: реалістичний	Ветерани: оптимістичний	Повна інтеграція
Без повернень	11,3	11,5	11,5	11,6
Повернення 15%	11,5	11,7	11,7	11,8
Повернення 33%	11,8	11,9	12,0	12,1
Повернення 50%	12,0	12,2	12,2	12,3

Примітка: Цивільна робоча сила. Початок 2026 р.: 12,9 млн.

Джерело: KSE Institute

Рисунок 16: Цивільна робоча сила за сценаріями повернення (реалістична інтеграція ветеранів), млн осіб

Примітка: Вертикальна вісь починається з 11 млн.

Джерело: таблиці 19 і 20 дослідження

За різними сценаріями цивільна робоча сила до кінця 2030 р. скорочуватиметься від приблизно 0,6 млн осіб (за умови повернення 50% та повної інтеграції ветеранів) до 1,6 млн (без повернень та за песимістичної інтеграції ветеранів). Відповідно, скорочення нікуди не зникатиме. На кінець 2030 р. цивільна робоча сила за кожним сценарієм буде нижчою за рівень 2026 р.: приблизно на 1,0 млн осіб у центральному варіанті та на 1,4 млн осіб за повернення 15% і песимістичної інтеграції ветеранів.

Водночас **інтеграція ветеранів — це політика у сфері пропозиції праці, а не лише соціальна політика.** Від того, наскільки швидко ветерани повертатимуться до роботи, цивільна робоча сила 2030 р. змінюватиметься приблизно на 0,2 млн осіб — на стільки ж, скільки додає низький (15%) рівень повернення біженців.

Основні чинники невизначеності

- **Рівень участі зафіксовано на рівні 2026 р.** Відбудова може додатково підвищити рівень участі, наприклад серед жінок і працівників старшого віку; слабкий попит може його знизити. Зміна рівня участі на один відсотковий пункт для всього населення працездатного віку відповідає приблизно 0,2 млн працівників.
- **Ті, хто повертатимуться, можуть відрізнитися від пересічної особи за кордоном.** Опитування показують, що люди, які мають роботу за кордоном, повертаються рідше, а люди старшого віку — частіше. Якщо так, то приріст робочої сили на одного, хто повертатиметься, буде нижчим, ніж припущено тут. Планується побудувати профіль тих, хто ймовірно повернеться, за даними опитувань ЦЕС.
- **Безробіття майже не залежить від сценарію.** За винятком додаткового безробіття серед щойно демобілізованих ветеранів, безробіття за кожним сценарієм відповідає траєкторії НБУ. Значний приплив тих, хто повертатиметься, ймовірно, на певний час підвищить безробіття, тож приріст зайнятості може відставати від приросту робочої сили.
- **Імміграцію іноземців не змодельовано.** Оцінка чисельності населення не відокремлює іноземців від українців, тож будь-який приплив іноземних працівників створював би ризик подвійного врахування. Трудова імміграція після війни підняла б робочу силу вище за наведені тут траєкторії.
- **Рівень 2026 р. невизначений.** Перші результати відновленого обстеження робочої сили звузять цей діапазон.

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

Продуктивність праці²⁷ вимірюється як реальний ВВП на одного зайнятого цивільного працівника. Військовослужбовці не виробляють товарів і послуг, що продаються в цивільній економіці, і недоступні для цивільних роботодавців (розділ «Прогноз робочої сили до 2030 року»)²⁸. ВВП, як і оцінки чисельності населення та робочої сили, не охоплюють окупованих територій і зон активних бойових дій.

Реальний ВВП у 2025 р. становив 79% від рівня 2021 р., а за оцінками KSE Institute очікується його скорочення на 0,3% у 2026 р. — до 78% від рівня 2021 р. Цивільна зайнятість у 2026 р. становить у середньому близько 11,5 млн осіб, або 75% від 15,4 млн цивільних зайнятих у 2021 р. (15,6 млн за ОРС без 0,2 млн військовослужбовців; обстеження також не охоплювало тих, хто проживав у казармах). Тому випуск на одного цивільного працівника відповідає довоєнному рівню або дещо перевищує його (105%), частково через те, що ВВП тепер включає значно більший оборонний сектор, вартість якого оцінюється переважно за грошовим забезпеченням військовослужбовців.

Таблиця 21: ВВП на одного цивільного працівника, 2021 і 2026 рр.

	2021	2026	2026 / 2021
Реальний ВВП, млрд грн у цінах 2021 р.	5 451	4 276	0,78
Цивільна зайнятість, млн	15,4 ²⁹	11,5	0,75
ВВП на одного цивільного працівника, тис. грн у цінах 2021 р.	354	371	1,05

Джерела: KSE Institute, Ukraine Macroeconomic Handbook Q4 2026, таблиця 1 (зростання реального ВВП у 2022–2026 рр.); Державна служба статистики, ОРС 2021 (зайнятість 15–70 років); центральний сценарій, середньорічне значення. Обстеження 2021 р. не охоплювало військовослужбовців, які проживали в казармах, тож база зайнятості 2021 р. дещо занижена. Власні розрахунки авторів.

Розрив у продуктивності із сусідніми економіками був значним уже до повномасштабного вторгнення. У 2021 р. український працівник виробляв близько 44 000 дол. США на рік за паритетом купівельної спроможності (ПКС) — стільки ж, скільки в Молдові, 79% від рівня Болгарії та приблизно 54% від рівнів Польщі, Румунії та Литви. У розрахунку на відпрацьовану годину розрив більший, оскільки українці працюють багато годин: випуск за годину становив приблизно половину польського і чверть німецького.

²⁷ У цьому розділі прогноз ВВП з Ukraine Macroeconomic Handbook поділено на прогнозовану зайнятість, щоб визначити, яке зростання продуктивності він передбачає.

²⁸ Кращими показниками були б випуск за відпрацьовану годину та продуктивність за секторами, але для обох потрібні дані обстеження робочої сили (відпрацьовані години, зайнятість за видами діяльності), які не публікуються із 2021 р. Їх можна буде розрахувати, щойно відновлене обстеження опублікує результати.

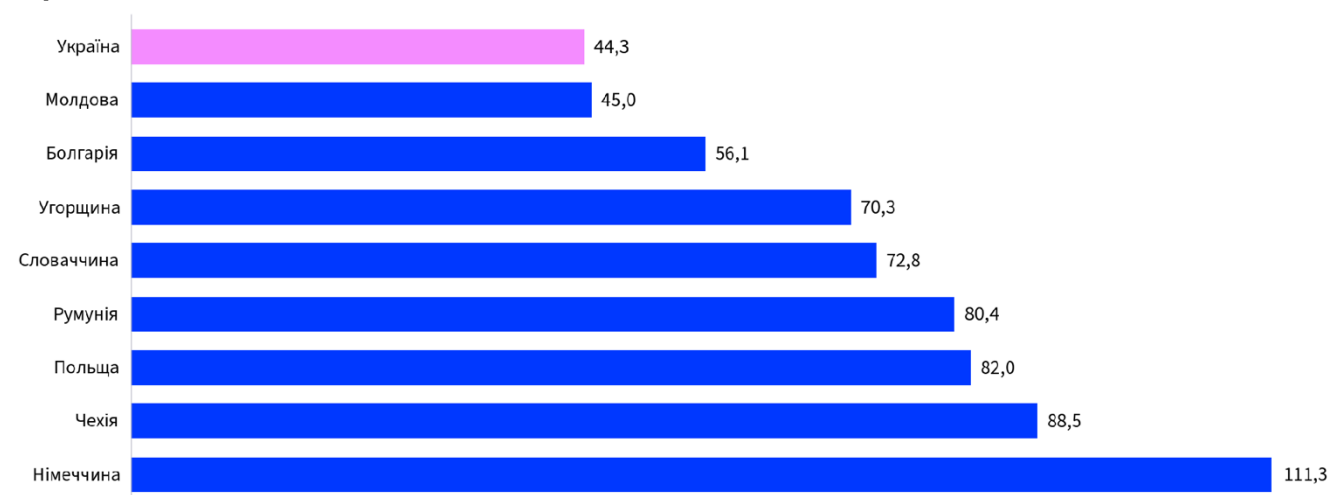
²⁹ Для розрахунку чисельності цивільної робочої сили у 2021 році із загальної кількості зайнятих, що становила 15,6 млн осіб, було віднято 0,2 млн. Згідно із законодавством, станом на кінець 2021 року в лавах Збройних сил України мало налічуватися 215 тисяч українців: <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/212687.html>.

Таблиця 22: Випуск на одного працівника і за годину, 2021 р., дол. США за ПКС 2021 р.

	ВВП на одного працівника	Україна, % від цього рівня	ВВП на годину	Україна, % від цього рівня
Україна	44 300	100 %	21,6	100 %
Молдова	45 000	98 %	22,6	96 %
Болгарія	56 100	79 %	34,6	63 %
Угорщина	70 300	63 %	41,6	52 %
Словаччина	72 800	61 %	46,0	47 %
Румунія	80 400	55 %	44,1	49 %
Польща	82 000	54 %	44,9	48 %
Чехія	88 500	50 %	51,4	42 %
Німеччина	111 300	40 %	82,9	26 %

Джерело: Penn World Table 11.0³⁰ (реальний ВВП з боку виробництва / кількість зайнятих; у розрахунку на годину використано середню річну кількість відпрацьованих годин)

Рисунок 17: ВВП на одного працівника, 2021 р., тис. дол. США за паритетом купівельної спроможності

Джерело: Penn World Table 11.0 (реальний ВВП з боку виробництва / кількість зайнятих).

У центральному варіанті ВВП на одного цивільного працівника мав би зростати на 5,1% на рік і у 2029 р. бути приблизно на 16% вищим, ніж у 2026 р. (таблиця 23, рисунок 18). Це більш ніж у два з половиною рази швидше, ніж у 2011–2021 рр., і саме тоді, коли економіка також інтегрує ветеранів і тих, хто повертається. У 2027 р. вимога невелика (1,7%), оскільки сам ВВП скорочується. Майже вся вона припадає на 2028–2029 рр., коли випуск на одного цивільного працівника мав би зростати на 7,2% і 6,4%, оскільки прогноз KSE Institute передбачає відновлення зростання до 4,4–5,0%. ВВП також включає випуск оборонного сектору, вартість якого оцінюється переважно за грошовим забезпеченням військовослужбовців. Зі скороченням Збройних Сил ця частина ВВП зменшуватиметься, тож цивільний випуск має зростати швидше, ніж ВВП загалом, а 5,1% — це нижня межа.

Усі три сценарії продуктивності використовують помірну демографічну траєкторію (війна до кінця 2027 р.); вони відрізняються лише часткою біженців, які повертаються, і швидкістю повернення ветеранів до роботи.

³⁰ Feenstra, R. C., Inklaar, R. and Timmer, M. P. (2015), "The Next Generation of the Penn World Table," American Economic Review 105(10), 3150–3182; Penn World Table, версія 11.0 (Groningen Growth and Development Centre, 2025): <https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt/>.

Таблиця 23: Зростання продуктивності на одного цивільного працівника, якого вимагає траєкторія ВВП з Ukraine Macroeconomic Handbook, 2027–2029 рр., %

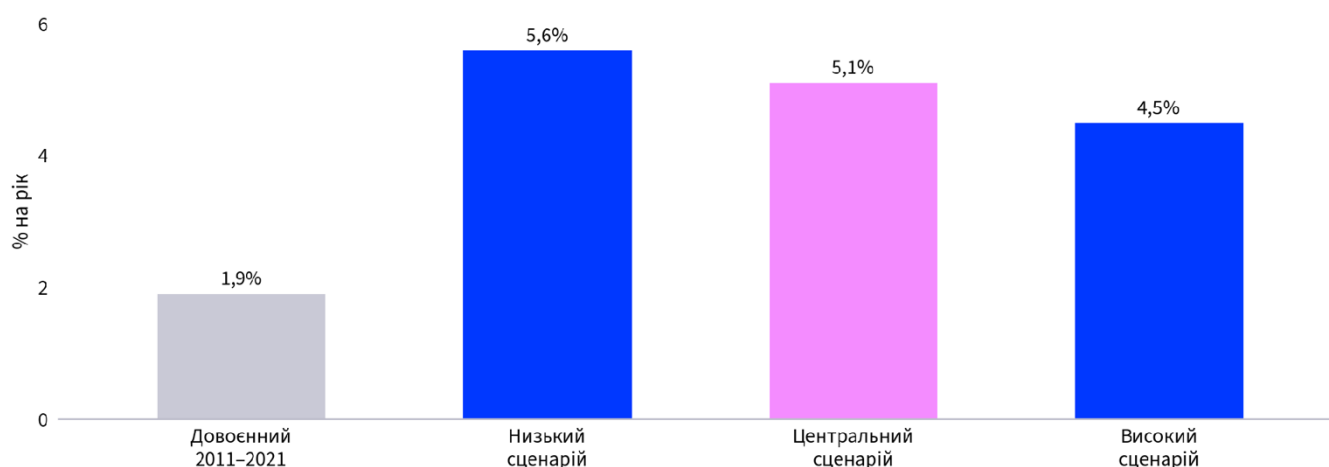
	2027	2028	2029	Середнє
Зростання реального ВВП (Ukraine Macroeconomic Handbook)	–0,6	4,4	5,0	2,9
Зростання цивільної зайнятості, центральний варіант	–2,2	–2,6	–1,3	–2,1
Необхідне зростання продуктивності, центральний варіант	1,7	7,2	6,4	5,1
Необхідне зростання продуктивності, низький сценарій	1,8	7,8	7,5	5,6
Необхідне зростання продуктивності, високий сценарій	1,6	6,7	5,4	4,5

Довідково: зростання ВВП на одного працівника, 2011–2021 рр.. 1,9

Примітка: Цивільна зайнятість не включає військовослужбовців (середньорічні значення чисельності на 1 січня). Низький = повернення 15% і песимістична інтеграція ветеранів; центральний = 33% і реалістична; високий = 50% і оптимістична. Середнє = середньорічне зростання за 2027–2029 рр. Оскільки ВВП включає оборонний випуск, ця вимога є нижньою межею.

Джерела: KSE Institute, Ukraine Macroeconomic Handbook Q4 2026, таблиця 1; розділ «Прогноз робочої сили до 2030 року»; Penn World Table 11.0 (довоєнний період). Власні розрахунки авторів.

Рисунок 18: Зростання ВВП на одного цивільного працівника, якого вимагає траєкторія ВВП з Ukraine Macroeconomic Handbook, % на рік, 2027–2029 рр.

Примітка: Цивільні працівники не включають військовослужбовців. Низький = повернення 15% і песимістична інтеграція ветеранів; центральний = 33% і реалістична; високий = 50% і оптимістична. Довоєнний = середнє за 2011–2021 рр. (Penn World Table 11.0).

Джерела: KSE Institute, Ukraine Macroeconomic Handbook Q4 2026, таблиця 1; розділ «Прогноз робочої сили до 2030 року».

ДОДАТОК 1. ЧУТЛИВІСТЬ ПРОГНОЗУ

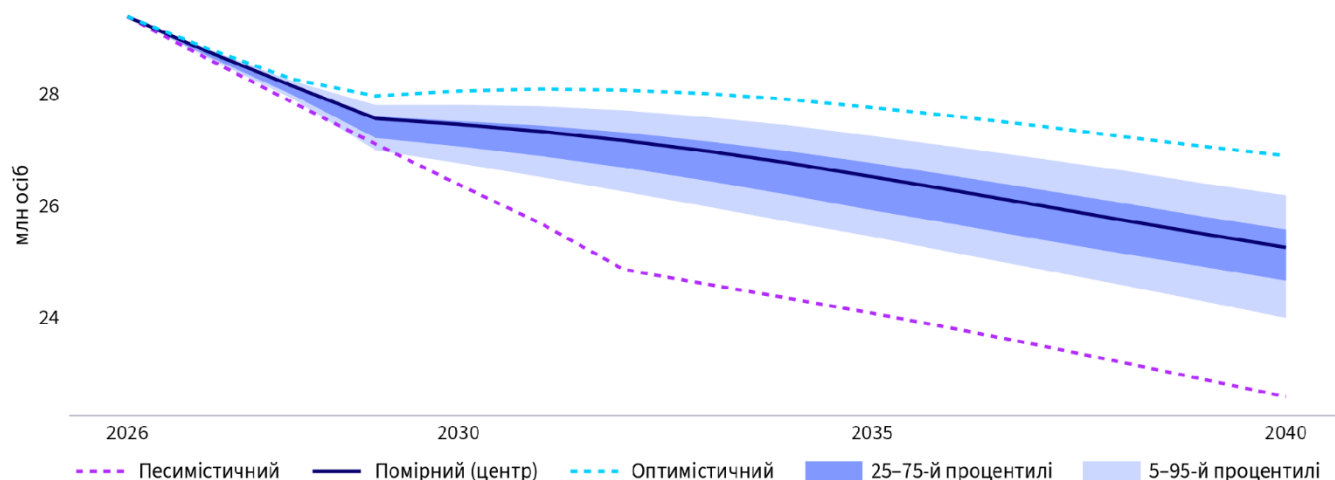
У аналізі чутливості використовується декомпозиція дисперсії за методом Соболя (частка розкиду, що припадає на кожне припущення, включаючи взаємодії, загальний індекс ST), скринінг за Моррісом та метод Монте-Карло з рівномірними діапазонами, які є експертними межами, а не каліброваними ймовірностями (таблиця A1, рисунок A1). Чисельність наявного населення та населення працездатного віку залежить, по-перше, від частки повернення біженців (ST 0,50), по-друге, від кількості тих, хто повернувся й оселився (0,23), та від масштабів відтоку населення (0,22); сукупне населення майже не залежить від міграції й визначається смертністю (0,65) та народжуваністю (0,28). У моделюванні методом Монте-Карло чисельність наявного населення у 2040 році коливається від 23,99 млн (5-й процентиль) до 26,18 млн (95-й) з медіаною 25,13 млн, проти центрального значення 25,25 млн.

Таблиця A1: Частка розкиду чисельності населення у 2040 році, що припадає на кожне припущення (загальний індекс Соболя ST), та діапазони

Припущення	Діапазон (мінімальне – центральне – максимальне)	Наявне населення	Сукупне населення	Цивільне населення 15–64
Частка повернення біженців	0,15 – 0,33 – 0,50, частка за вікно повернення	0,50	0,00	0,48
Повернення мігрантів	0,5% – 1,5% – 2,5% контингенту на рік	0,23	0,00	0,24
Масштаб впливу (усі канали)	0,8 – 1,0 – 1,5 × помірний	0,22	0,00	0,27
Наздоганяння за очікуваною тривалістю життя	0 – 25 % – 50 % початкового розриву	0,04	0,65	0,00
СКН 2040 (конвергенція)	1,10 – 1,25 – 1,40 дитини на одну жінку	0,02	0,28	0,00
Смертність за кордоном	–0,08 – 0 – 0,22, частка на шляху до українського рівня	0,00	0,04	0,00
СКН українок за кордоном	0,94 – 1,00 – 1,07 × помірний (близько 0,8)	0,00	<0,01	0,00

Джерело: KSE Institute

Рисунок А1: Віяловий графік Монте-Карло для наявного населення, млн осіб (смуги — 5–95-й і 25–75-й проценти).³¹

Розрахунки зі зміною одного параметра за раз дають «ціну» кожного параметра в людях: один відсотковий пункт частки біженців, які повертаються, відповідає приблизно 47 тис. мешканців у 2040 р., тож лише розрив між частками 15% і 50% становить 1,6 млн, тоді як сукупне населення майже не змінюється (менше ніж 1 тис. на пункт), оскільки повернення лише переміщують людей між сукупностями (таблиця А2, рисунки А2–А4). Кожні 0,1 відсоткового пункту інтенсивності повернення мігрантів відповідають приблизно 37 тис., тож сценарний розкид цього показника (0,5–2,5%) важить приблизно стільки ж, скільки 16 пунктів частки біженців. Додаткові 0,1 дитини на одну жінку у 2040 р. додають приблизно 95 тис. і до наявного населення, і до сукупного населення, але нічого не додають до населення віком 15–64 роки до 2040 р.; скорочення розриву в очікуваній тривалості життя на десять пунктів більше додає приблизно 86 тис. і до наявного населення, і до сукупного населення — це головний важіль для сукупного населення; вплив, більший на десять відсотків, вилучає приблизно 149 тис. мешканців; інші параметри в межах своїх діапазонів змінюють наявне населення 2040 р. щонайбільше на 46 тис., а смертність за кордоном впливає лише на сукупне населення (110 тис.). Частка повернення діє майже лінійно вище 0,075 і не впливає нижче цього значення, де спрацьовує нижня межа; СКН діє лінійно в діапазоні 1,0–1,6; у спільній сітці наявне населення 2040 р. перебуває в межах від 24,3 до 26,2 млн, причому частка повернення важить 1,6 млн, СКН — 0,3 млн, а взаємодія незначна.

Таблиця А2: «Ціна» стандартного кроку кожного параметра: зміна чисельності населення 2040 р., тис. осіб (лінійно між межами, помірний сценарій)

Параметр	Крок	Наявне	Сукупне населення	Наявне 15–64 роки
Масштаб впливу (усі канали)	+10% впливу за всіма каналами (війна, одноразовий повоєнний потік, звичайна еміграція)	–149	–2	–130
СКН 2040 (конвергенція)	+0,1 дитини на одну жінку у 2040 р.	95	95	0
Наздоганяння за очікуваною тривалістю життя	+10 в. п. подоланого розриву в очікуваній тривалості життя	86	86	19
Частка біженців, які повертаються	+1 в. п. частки біженців, які повертаються	47	1	36

³¹ Віяло Монте-Карло відображає невизначеність параметрів за фіксованого базового календаря війни (завершення у 2027 р.) і тому є вужчим за розмах між сценаріями, які додатково варіюють тривалість війни та швидкість повернення.

Таблиця А2: «Ціна» стандартного кроку кожного параметра: зміна чисельності населення 2040 р., тис. осіб (лінійно між межами, помірний сценарій)

Параметр	Крок	Наявне	Сукупне населення	Наявне 15-64 роки
Повернення мігрантів	+0,1 в. п. річної інтенсивності повернення мігрантів	37	0	30
Смертність за кордоном	+0,1 шляху до українського рівня смертності	-2	-37	-1
СКН українців за кордоном	+1% СКН українців за кордоном	0	3	0

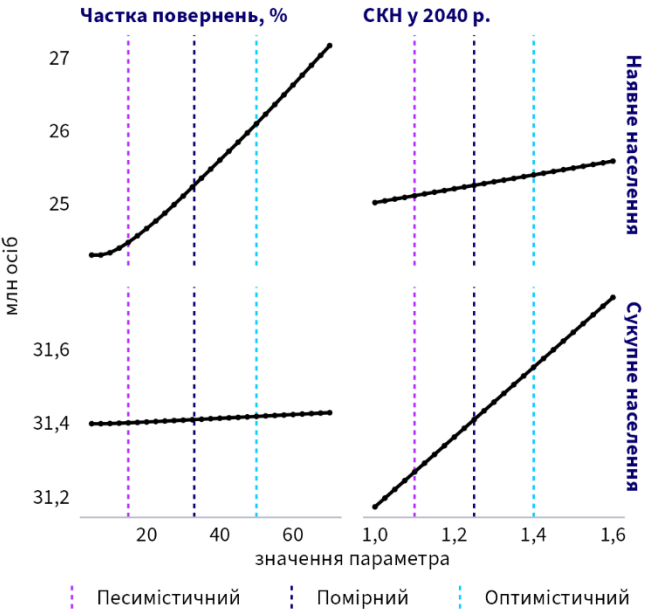
Джерело: прогноз населення KSE Institute, розрахунки зі зміною одного параметра за раз для помірнього сценарію (центр: 25,25 млн мешканців у 2040 р.)

Рисунок А2: Відхилення чисельності населення 2040 р. від центрального значення, коли один параметр перебуває на нижній або верхній межі, тис. осіб.

Примітка. Підписи — значення параметрів на межі.
Джерело: прогноз населення KSE Institute

Рисунок А3: Чисельність населення у 2040 р. залежно від значення кожного параметра (інші параметри — на рівні помірнього сценарію), млн осіб.

Примітка. Пунктирні лінії позначають значення трьох сценаріїв.
Джерело: прогноз населення KSE Institute

Рисунок А4: Наявне населення у 2040 р. за одночасної зміни частки повернення та СКН 2040 р., млн осіб (інші параметри — на рівні помірнього сценарію).

СКН у 2040 р.	1,40	24,6	25,0	25,4	25,8	26,2
	1,33	24,5	24,9	25,3	25,7	26,2
	1,25	24,5	24,8	25,2	25,7	26,1
	1,18	24,4	24,7	25,2	25,6	26,0
	1,10	24,3	24,7	25,1	25,5	25,9
		15,0%	23,8%	32,5%	41,3%	50,0%
		частка біженців, які повертаються				

Джерело: прогноз населення KSE Institute

ДОДАТОК 2. ПЕРЕВІРКИ, ОРІЄНТИРИ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Прогноз проходить стандартні балансові перевірки: вихідний стан відповідає оцінці чисельності населення, а щороку народження, смерті та міграція в сумі дорівнюють зміні чисельності кожної групи.

Інші прогнози охоплюють усю територію України в межах 1991 р., включно з окупованими районами, але не охоплюють українців за кордоном як пул повернення. Порівняно з прогнозом ІДСД 2023 р.³² сукупне населення за помірним сценарієм становить 35,88 млн у 2026 р. і 32,85 млн у 2035 р. (ІДСД: 35,75 і 35,26 млн); порівняно із середнім варіантом World Population Prospects 2024 ООН (WPP)³³ — 35,88 млн у 2026 р. і 31,41 млн у 2040 р. (WPP: 39,54 і 35,27 млн). Стратегію демографічного розвитку (розпорядження Кабінету Міністрів України № 922)³⁴ не використано як орієнтир для меж, оскільки її сценарії на 2040 р. (28,9 і 33,9 млн) охоплюють результати моделі з обох боків і не розмежовують присутніх і тих, хто перебуває за кордоном. У 2026 р. сукупне населення в моделі на 127 тис. (0,4%) перевищує оцінку ІДСД, попри вужчу територію, оскільки контингент мігрантів охоплює осіб, які виїхали після 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання із сімейних підстав, і дітей, народжених за кордоном у сім'ях довоєнних мігрантів (близько 0,39 млн), яких не було в попередніх оцінках; з 2027 р. воно нижче за оцінку ІДСД. ІДСД не враховує виїздів з такими статусами.

Таблиця Б1: Порівняння з іншими прогнозами, млн осіб

Орієнтир	Рік	Орієнтир (кордони 1991 р.)	Модель, наявне населення (підконтрольні території)	Модель, сукупне населення (помірний)
ІДСД 2023	2026	35,75	29,37	35,88
ІДСД 2023	2035	35,26	26,51	32,85
WPP 2024 ООН, середній варіант	2026	39,54	29,37	35,88
WPP 2024 ООН, середній варіант	2040	35,27	25,25	31,41

Джерело: KSE Institute

Порівняння з обстеженням домогосподарств MICS 2025–2026

Статеві-вікова структура вихідного населення узгоджується з Мультиіндикаторним кластерним обстеженням (MICS) 2025–2026 щодо частки дітей і когортної картини, але населення за обстеженням старше і має менше чоловіків. MICS — це обстеження домогосподарств, яке Державна служба статистики України провела за технічної підтримки ЮНІСЕФ у жовтні 2025 р. — березні 2026 р.,

³² ІДСД, прогнози чисельності населення України: https://idss.org.ua/forecasts/nation_pop_proj.

³³ Організація Об'єднаних Націй, World Population Prospects 2024: <https://population.un.org/wpp/>; методологічний звіт: https://population.un.org/wpp/assets/Files/WPP2024_Methodology-Report_Final.pdf.

³⁴ Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року, розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#Text>.

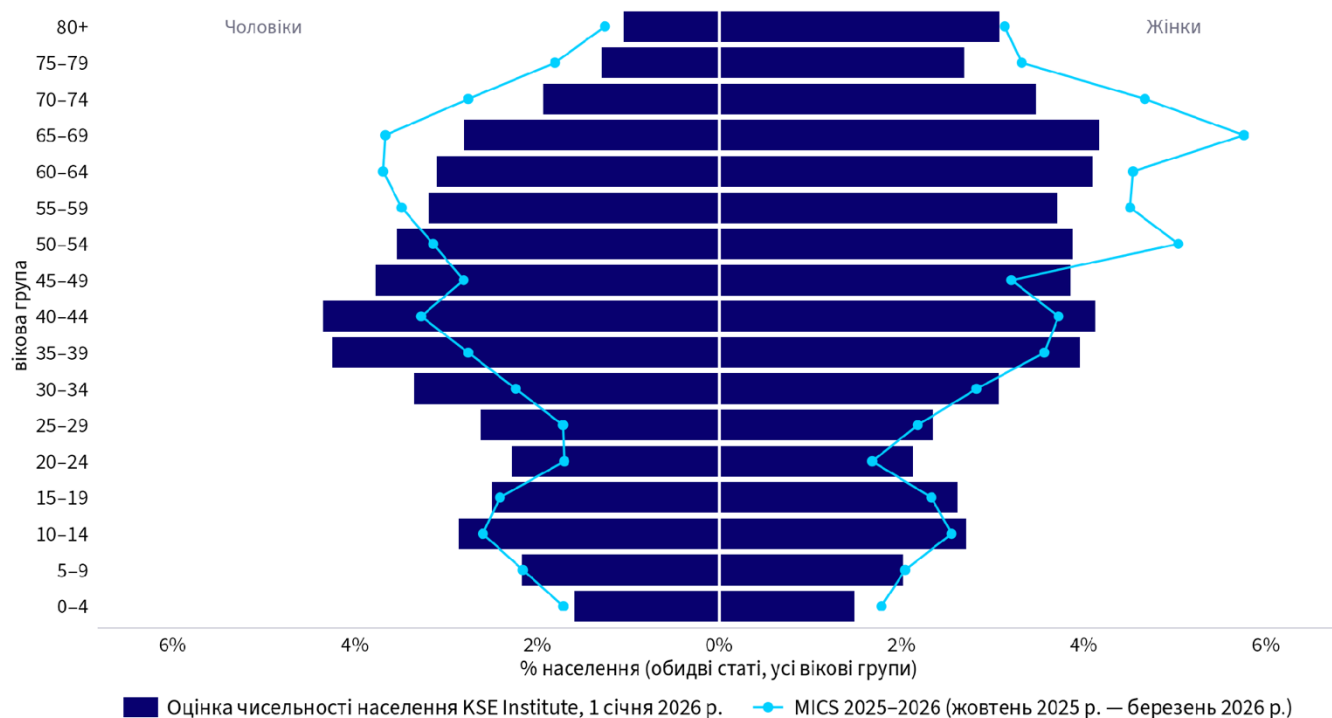
тобто приблизно на дату початку прогнозу; воно охоплює 37 315 членів 16 186 домогосподарств.³⁵ Його ваги не відкалібровано до загальної чисельності населення, тож порівнювати можна лише частки, а основа вибірки не охоплює громад на лінії фронту та на кордоні з Росією. Діти віком 0–14 років становлять 12,8% населення в обох джерелах, і обидва джерела показують однакову когортну картину в працездатному віці: провал у віці 20–29 років (народжені у 1996–2005 рр.) і найвищу частку віку 35–44 роки (народжені в 1980-х роках) (рисунок В1). Водночас за обстеженням особи віком 65 років і старше становлять 26% населення проти 20% в оцінці, на 100 жінок припадає 76 чоловіків проти 87, чоловіки віком 20–49 років становлять 14,5% проти 20,6%, а особи віком 55–79 років — 38% проти 30%. Ці відмінності значно перевищують похибку обстеження, яка для частки осіб віком 65 років і старше становить приблизно ± 1 відсотковий пункт. Вони зберігаються і тоді, коли порівняння обмежено 15 областями та містом Києвом, де немає громад на лінії фронту чи на кордоні з Росією: там особи віком 65 років і старше становлять 26% за обстеженням проти 19% в оцінці.

Кілька особливостей обстеження діють у напрямі цих відмінностей, а пенсійні дані узгоджуються радше з оцінкою, ніж з обстеженням. По-перше, оцінка охоплює військовослужбовців, більшість із яких перебувають поза домом. По-друге, обстеження домогосподарств зазвичай недообліковують дорослих працездатного віку, особливо чоловіків мобілізаційного віку, які рідше перебувають удома і можуть бути не внесені до списку членів домогосподарства, тоді як людей старшого віку охопити легше. По-третє, власна таблиця якості даних обстеження показує 1,57 жінки віком 50–54 роки на одну жінку віком 45–49 років проти 1,01 в оцінці — ознака того, що вік деяких жінок було записано поза діапазоном 15–49 років, який дає право на індивідуальне інтерв'ю. Нарешті, більшість людей віком 70 років і старше отримують пенсію за віком, а на обліку Пенсійного фонду України перебуває 4,0 млн пенсіонерів цього віку; це число включає частину тих, хто проживає за кордоном або на окупованих територіях, а також записи осіб, смерть яких ще не зареєстровано.³⁶ Оцінка визначає чисельність наявного населення віком 70 років і старше в 4,0 млн, тоді як вікова структура за обстеженням означала б 5,0 млн — на чверть більше за кількість пенсіонерів за віком. Отже, порівняння підтверджує частку дітей і когортну картину в оцінці, тоді як обстеження, найімовірніше, занижує чисельність населення працездатного віку та завищує чисельність старшого населення.

³⁵ Державна служба статистики України, Мультиіндикаторне кластерне обстеження (MICS) 2025–2026: звіт про результати обстеження (таблиці SR.4.1 і DQ.1.2W) та мікродані: <https://stat.gov.ua/uk/topics/multiindykatorne-klasterne-obstezhennya-domohospodarstv-mics>. Частки зважено за вагою домогосподарства; похибка враховує 46 страт і 988 кластерів вибірки.

³⁶ Пенсійний фонд України, статистична звітність за формою № 6-ПФ, частина I, на 1 січня 2026 р.: пенсіонери за віком у розрізі статі та віку.

Рисунок Б1: Статеві-вікова структура наявного населення на 1 січня 2026 р.: оцінка чисельності населення KSE Institute та MICS 2025–2026, % населення обох статей.

Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute; Державна служба статистики України, мікродані MICS 2025–2026; розрахунки KSE Institute

Обмеження та відкриті питання

- **Міграцію іноземців не змодельовано.** Приплив прийнято нульовим, оскільки оцінка не відокремлює іноземців; якщо в мирні роки прибуватимуть іноземці, наявне населення буде більшим, ніж прогнозується. Відповідний модуль заплановано для редакції 2027 р.
- **Повернення біженців — основний чинник невизначеності та суто сценарне припущення.** Частки 15%, 33% і 50% ґрунтуються на опитуваннях щодо намірів, а не на спостережуваних рішеннях, і зумовлюють більшу частину розкиду.
- **Склад контингентів за кордоном.** Розподіл емігрантів після 2022 р. між воєнними біженцями та тими, хто виїхав на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання із сімейних підстав, не перевірено прямими даними.
- **Для осілих за кордоном народження в прогнозі не моделюються.** Сукупне населення до 2041 р. дещо занижене; на наявне населення це не впливає.
- **Коефіцієнти однакові в межах п'ятирічних груп.** Це мало важить на рівні населення загалом, але більше — для показників за однорічними віковими групами, як-от кількості 18-річних.
- **Звичайна післявоєнна еміграція.** Поправку на те, що найбільш схильні до виїзду люди вже виїхали, зафіксовано на рівні першого мирного року й відкалібровано за одним порівнянням опитувань КМІС; перевірка поза вибіркою для віку 18–29 років дає близький, але не ідентичний результат.
- **Військовослужбовці.** Їхня чисельність і потоки між цивільним життям і військовою службою є умовними припущеннями, що ґрунтуються на публічних заявах і оцінках з відкритих джерел (див. примітку на початку звіту).

- **Невизначеність вихідної оцінки не перенесено в прогноз.** Межу між прифронтовими та тилловими територіями, географію біженців і частки областей зафіксовано на центральних значеннях оцінки.
- **Віковий профіль членів сімей, які супроводжують тих, хто виїжджає, взято з MICS 2025–2026, тобто з домогосподарств, які залишилися.** Сім'ї тих, хто виїжджає, можуть бути молодшими; цей ефект позначається на віковій структурі першого мирного року, а не на рівні.

ДОДАТОК 3. РЕЄСТР ПРИПУЩЕНЬ

Таблиця С1: Основні припущення прогнозу

Блок	Припущення	Значення (оптимістичний / помірний / песимістичний)	Обґрунтування
База	Вихідна чисельність населення	29,4 млн — наявне населення; 5,0 млн біженців і 1,5 млн мігрантів	Оцінка чисельності населення KSE Institute
Війна	Останній рік війни	2027 / 2027 / 2030	Сценарне припущення
Смертність	Частка розриву в очікуваній тривалості життя з Європою, що буде подолана до 2040 року	50 % / 25 % / 0 %	Сценарне припущення; EUROPOP2025
Смертність	Смертність за кордоном	Нижча, ніж в Україні, знижується на 1,2% на рік	Реєстри смертей приймаючих країн
Народжуваність	Сумарний коефіцієнт народжуваності на території, контрольованій урядом, 2026 → 2040	1,04 → 1,40 / 1,25 / 1,10	Державна служба статистики; сценарні цільові значення
Народжуваність	Сумарний коефіцієнт народжуваності серед жінок-біженців, 2026	близько 0,8	Реєстри приймаючих країн
Відплив	Чистий відтік населення під час війни, 2026	близько 0,20 / 0,25 / 0,38 млн, зі зменшенням до завершення війни	Чистий виїзд громадян України в останні роки; сценарний коридор
Відплив	Одноразовий повоєнний відтік	близько 0,5 / 0,6 / 0,7 млн за перші повоєнні роки	Сценарне припущення; опитування УВКБ ООН щодо намірів; MICS 2025–2026
Відплив	Звичайна повоєнна еміграція	близько 0,06–0,08 млн на рік	Довоєнні коефіцієнти еміграції за віком і статтю з поправкою на тих, хто вже виїхав, за опитуваннями KMIC
Повернення	Частка біженців, які повертаються	50 % / 33 % / 15 %	Сценарне припущення; опитування щодо намірів
Повернення	Мігранти, які повертаються щороку	2,5 % / 1,5 % / 0,5 %	Реєстри приймаючих країн (Німеччина, Італія, Чехія)
Приплив	Міграція іноземців	Не моделюється	Оцінка чисельності населення не відокремлює іноземців

Джерело: KSE Institute

Чому обрано саме такі показники повернення для мігрантів. Жодне українське джерело не вимірює, скільки мігрантів, які перебували за кордоном до повномасштабного вторгнення, повертаються: прикордонні дані фіксують перетини кордону, а не людей. Тому показники відкалібровано за реєстрами приймаючих країн. До повномасштабного вторгнення з реєстрів щороку вибувало 0,8% громадян України

в Італії, 1,7% у Німеччині та 5,4% у Чехії (Євростат, 2015–2019),³⁷ і 60–90% тих, хто вибуває, повертаються в Україну, що означає повернення приблизно 1,4–3,1% контингенту на рік (середньозважений за контингентом цих країн діапазон). Під час війни українці, які оселилися в Німеччині до 2022 р., вибували з чистою інтенсивністю 1,2–2,2% на рік після вилучення натуралізацій і смертей, і майже всі вони поверталися в Україну; в Італії повернення в Україну становили 0,6% контингенту на рік до повномасштабного вторгнення та 1,3% у 2022–2024 рр.; у Чехії вибуття становило 2,1% у 2021 р., останньому році перед повномасштабною війною. Центральне значення 1,5% перебуває в межах цих діапазонів. Низьке значення 0,5% передбачає повернення навіть нижчі за довоєнний італійський рівень, а високе значення 2,5% — швидші повернення, що спостерігалися в найсприятливіших реєстрах; усі три значення перебувають у межах діапазону 0,5–3% з оцінки чисельності населення KSE Institute. Той самий показник застосовано й до осіб, які виїхали після 2022 р. на підставі дозволів на роботу, навчання чи проживання із сімейних підстав, хоча за опитуваннями вони планують повернутися рідше (27% проти 48% серед осіб із тимчасовим захистом, ЦЕС, 5-та хвиля);³⁸ окремий, нижчий показник для них змінив би прогнозовану чисельність населення лише приблизно на 0,1 млн. До кінця 2030 р. ці повернення незначні порівняно з поверненнями біженців: 86 000 з 1,00 млн осіб, які повернулися, у центральному варіанті.

³⁷ Євростат, еміграція за громадянством (migr_emi1ctz): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_emi1ctz/default/table та чисельність населення за громадянством (migr_pop1ctz): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_pop1ctz/default/table.

³⁸ Центр економічної стратегії (ЦЕС), Ukrainian refugees: fifth wave of the survey: <https://ces.org.ua/en/ukrainian-refugees-fifth-wave/>.

ДОДАТОК 4. СКІЛЬКИ З ТИХ, ХТО ПОВЕРНЕТЬСЯ, ДОЛУЧИТЬСЯ ДО РОБОЧОЇ СИЛИ

У розділі «Прогноз робочої сили до 2030 року» зазначено, що з кожних 100 осіб, які повернуться до кінця 2030 р., близько 46 на цю дату входитимуть до складу робочої сили. У цьому додатку пояснено, звідки взялося це число. Це модельна оцінка, а не результат опитування. Вона впливає з віку та статі українців за кордоном, рівнів участі 2021 р. і припущення щодо того, як швидко ті, хто повертається, знаходять роботу.

Крок 1: хто повертається. Кожен сценарій повернення бере частку біженців, які перебувають за кордоном на 1 січня 2028 р. (5,47 млн у моделі прогнозу: 4,97 млн станом на січень 2026 р. плюс ті, хто виїде протягом двох останніх років війни), і повертає їх протягом 13 років: 19% усіх повернень у 2028 р., 17% — у 2029 р. і 14% — у 2030 р. Мігранти (1,5 млн) повертаються з фіксованою річною інтенсивністю (0,5%, 1,5% або 2,5%; обґрунтування вибору наведено в додатку 3). Ті, хто повертається в кожному році, мають таку саму статево-вікову структуру, як і контингент за кордоном у цьому році. Ніщо в моделі не робить повернення більш імовірним для молодших чи старших людей або для тих, хто має чи не має роботи за кордоном. Після прибуття ті, хто повернувся, щороку старіють і мають такі самі коефіцієнти смертності, мобілізації та еміграції, як інші цивільні особи того самого віку та статі.

Крок 2: хто з них входить до складу робочої сили. Кожному, хто повертається, присвоюється рівень участі 2021 р. для його віку та статі (таблиця 14), помножений на 1,035, як і для мешканців (таблиця 15, Додаток 6). Діти віком до 15 років і особи віком 70 років і старше враховуються з нульовим рівнем участі. У перший рік після повернення рівень участі тих, хто повернувся, становить 80% від рівня мешканців, а в другий рік — 90%, щоб врахувати пошук роботи, визнання кваліфікацій і пошук догляду за дітьми. З третього року вони беруть участь у ринку праці так само, як мешканці. Ці два коефіцієнти є припущеннями, а не оцінками.

Крок 3: співвідношення. Робочу силу, додану завдяки поверненням на кінець 2030 р., поділено на загальну кількість тих, хто повернувся і перебуває в Україні на цю дату, усіх вікових груп. У таблиці D1 наведено розрахунок для центрального сценарію.

Таблиця D1: Ті, хто повернувся, та їхня робоча сила на кінець 2030 р., центральний сценарій (повернення 33%)

Вік	Ті, хто повернувся, тис.	Жінки, %	Участь, %	Робоча сила, тис.
0–14	144	49	0	0
15–24	210	45	32	67
25–59	520	62	83	430
60–69	67	69	13	9
70 і старше	55	73	0	0
Усі вікові групи, за рівнем участі мешканців	996	58	51	505
Поправка на повернення до роботи (80% / 90% у перші два роки)			–5	–47
Робоча сила, додана завдяки поверненням	996	58	46	458

Таблиця D1: Ті, хто повернувся, та їхня робоча сила на кінець 2030 р., центральний сценарій (повернення 33%)

Вік	Ті, хто повернувся, тис.	Жінки, %	Участь, %	Робоча сила, тис.
-----	--------------------------	----------	-----------	-------------------

Примітка. Участь = рівень за обстеженням робочої сили 2021 р. для відповідного віку та статі × 1,035, усереднений за віковою групою. Серед тих, хто повернувся, — 86 000 мігрантів. Через округлення сума складових може не дорівнювати підсумку.

Джерело: розрахунки авторів

Співвідношення залишається нижчим за половину з трьох причин. Приблизно кожен сьомий, хто повертається, — дитина (14% на кінець 2030 р. з урахуванням їхнього дорослішання). Серед дорослих основного працездатного віку приблизно три з п'яти (62%) — жінки, рівень участі яких у 2021 р. був нижчим, ніж у чоловіків (наприклад, 65% проти 90% у віці 25–29 років). А припущення щодо повернення до роботи знімає приблизно 5 пунктів, оскільки всі повернення до 2030 р. є нещодавніми. У цьому сенсі ті, хто повертається, не є винятком: серед цивільних мешканців України на початок 2026 р. з кожних 100 осіб близько 46 входять до складу робочої сили.

Чого це число не відображає. Співвідношення майже не залежить від того, скільки людей повертається. Воно приблизно однакове — 0,46 — за сценаріями 15%, 33% і 50%, оскільки всі вони відбирають тих, хто повертається, з однаковою структурою. Основний ризик полягає в тому, що ті, хто повертається, відрізняються від контингенту за кордоном. Опитування свідчать, що люди, які мають роботу за кордоном, повертаються рідше, а люди старшого віку — частіше (вставка «Основні застереження» розділу «Прогноз робочої сили до 2030 року»); обидва ефекти знизили б це співвідношення.

ДОДАТОК 5. ДОВОЄННІ МІГРАНТИ ЗА КОРДОНОМ: ПОРІВНЯННЯ ДВОХ БАЗОВИХ ОЦІНОК НА 2022 РІК

У розділі «Оцінка населення України в країні та за кордоном» кількість українців, які вже проживали за кордоном до 2022 р., переважно трудових мігрантів, оцінено приблизно в 1,6 млн. Це число не виміряне безпосередньо. Це різниця між двома незалежними оцінками того самого населення на 1 січня 2022 р.: 24 областей і Києва, без Криму та без територій, окупованих у 2014 р. (таблиця Е1). Близько 0,14 млн з них до 2026 р. повернулися в Україну й враховані в її населенні (у таблиці 3 0,14 млн тих, хто перебуває в Україні, вираховано з чистого виїзду за кордон); 1,15 млн досі перебувають за кордоном поза Росією та Білоруссю і становлять найбільшу групу мігрантів (таблиця 4). Решта здебільшого перебувають у Росії чи Білорусі, яких оцінка не охоплює, або померли.

Таблиця Е1: Дві оцінки чисельності населення 24 областей і Києва станом на 1 січня 2022 р. (у млн осіб)

	Базова оцінка 1 (використана в цьому дослідженні)	Базова оцінка 2 (офіційна оцінка Держстату від перепису 2001 р.)
Вихідна точка	37,29: урядова оцінка на 1 грудня 2019 р. (Кабінет Міністрів України) на основі даних мобільних операторів та статистики, 1 січня 2022 р. адміністративних даних ³⁹	41,17: «наявне населення» за даними Державної служби статистики, 1 січня 2022 р.
Коригування	+0,59 — народження, -1,38 — смерті, +0,11 — чисті перетини кордону (з грудня 2019 р. до січня 2022 р.)	-3,73 — території, окуповані у 2014 р.; +0,85 — особи, переміщені у 2014–2021 рр., яких немає в поточному обліку Держстату -0,09 — переміщені особи, яких реєстр уже враховує
Населення, 1 січня 2022 р.	36,61	38,20
Різниця (базова оцінка 2 – базова оцінка 1)		1,59

Джерело: оцінка чисельності населення KSE Institute

Чому ця різниця вимірює людей, які вже перебували за кордоном, і як вона підтверджується реєстрами ЄС. Базова оцінка 2 ґрунтується на поточному демографічному обліку Держстату від Всеукраїнського перепису 2001 р., де зовнішня міграція враховується лише у разі офіційного зняття з реєстрації місця проживання. Людина, яка виїхала на роботу чи проживання до країни ЄС і не знялася з реєстрації в Україні, і далі обліковується як наявне населення. Базова оцінка 1 починається з оцінки фактичної присутності на 1 грудня 2019 р. і додає лише народження, смерті та сальдо перетинів кордону після цієї дати, тому вона вже не містить довоєнних трудових мігрантів.

Отримана різниця у 1,59 млн осіб (усі напрямки виїзду станом на 1 січня 2022 р.) незалежно верифікується статистикою країн прийому. Станом на 31 грудня 2021 р. громадяни України мали 1,61 млн чинних дозволів на проживання в країнах ЄС та ЄАВ. Оскільки польські дані в Євростаті (0,65 млн документів) включають короткострокові дозволи на 3–11 місяців, частина власників яких узимку перебувала вдома в Україні, заміна коротких документів у Польщі на фактично присутніх власників карток перебування (0,31 млн за даними GUS) разом із національними реєстрами інших 21 країни ЄС та ЄАВТ (0,97 млн) дає близько 1,27 млн українців, які фізично проживали в Європі на початок 2022 р. Це становить 80% від оцінки 1,59

³⁹ Кабінет Міністрів України, результати оцінки чисельності наявного населення України (січень 2020 р.): <https://www.kmu.gov.ua/news/oprilyudneno-rezultati-ocinki-chiselnosti-nayavnogo-naselennya-ukrayini>.

млн (решта 20%, або близько 0,32 млн, припадала на Росію, Білорусь та інші країни поза ЄС, що узгоджується зі спадною часткою цього напрямку в обстеженнях трудової міграції Держстату). Після вирахування тих, хто у 2022–2025 рр. повернувся до України (0,14 млн на підконтрольній території), перейшов на тимчасовий захист (0,04 млн) або помер (0,03 млн), чисельність довоєнних мігрантів поза Росією та Білоруссю станом на 1 січня 2026 р. становить 1,15 млн осіб (таблиця 4). Станом на кінець 2025 р. ця величина (разом із 0,35 млн повоєнних виїздів за дозволами на проживання) лежить усередині коридору Євростату між чисельністю українців зі статусом довгострокового резидента ЄС із понад п'ятирічним проживанням (0,63 млн, нижня межа) та загальною кількістю чинних дозволів поза тимчасовим захистом (1,67 млн, верхня межа).⁴⁰

Чому це число залишається наближеним. Водночас різниця двох базових оцінок 2022 р. не є прямим поіменним обліком мігрантів і вибирає залишкові похибки обох методів: неточність коефіцієнтів охоплення мобільним зв'язком у 2019 р., поправку на внутрішньо переміщених осіб першої хвилі (2014–2021 рр.), невідому частку власників польських сезонних дозволів, які фізично перебували в Польщі на кінець 2021 р., та відсутність оновлених після 2014 р. демографічних даних по окупованих територіях. Останнє спеціалізоване обстеження трудової міграції Держстату проводилося у 2017 р.⁴¹

⁴⁰Євростат, усі чинні дозволи за підставою, строком дії та громадянством на 31 грудня (migr_resvalid): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_resvalid/default/table?lang=en; довгострокові резиденти серед громадян третіх країн на 31 грудня (migr_reslong): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_reslong/default/table?lang=en; чисельність населення на 1 січня за громадянством (migr_pop1ctz): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_pop1ctz/default/table.

Національні реєстри ключових країн прийому на кінець 2021 р.: Головне статистичне управління Польщі (GUS), Rocznik Demograficzny (табл. 42, чинні карти перебування — 307,7 тис. на 31.12.2021) та Національний перепис населення і житла 2021 р. (NSP 2021): <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/>; Національний інститут статистики Італії (ISTAT, чинні дозволи на проживання — 230,4 тис.): <https://esploradati.istat.it/databrowser/#/en/dw/categories>; Чеське статистичне управління (ČSÚ, таблиця CIZ002/CIZ004 — 196,9 тис.): <https://data.csu.gov.cz/datastat/info/SADA/CIZ002>; Федеральне статистичне відомство Німеччини (Destatis, Центральний реєстр іноземців AZR, табл. 12521 — 155,3 тис.): https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/_inhalt.html; Національний інститут статистики Іспанії (INE, Estadística Continua de Población — 109,8 тис.): https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177095&menu=ultiDatos&idp=1254735572981.

⁴¹ Державна служба статистики України, модульне вибіркове обстеження «Зовнішня трудова міграція населення України» (2015–2017 рр.), статистичний бюлетень: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/bl/12/bl_ztm_2017.zip. За даними обстежень Держстату 2005–2008, 2010–2012 та 2015–2017 рр., частка Росії серед напрямків трудової міграції з України послідовно знижувалася з 48,1% до 43,2% і 26,3% (а разом із Білоруссю у 2015–2017 рр. становила 28,0% проти 64,2% у країнах ЄС та ЄАБТ). Між 2017 і 2021 рр. кількість чинних дозволів на проживання українців у ЄС та ЄАБТ (migr_resvalid) зросла ще в 1,34 раза (з 1,20 до 1,61 млн).

ДОДАТОК 6. РОБОЧА СИЛА У 2026 РОЦІ: ЧОМУ ДВА ПІДХОДИ І ЩО ОЗНАЧАЄ НАДБАВКА 3,5 %

У розділі «Прогноз робочої сили до 2030 року» межі робочої сили 2026 р. визначено за допомогою демографічного та реєстрового підходів, а за оцінку взято середину діапазону. У цьому додатку пояснено, чому реєстровий підхід не використовується окремо і що означає отримана в результаті надбавка 3,5% до рівня участі.

Чому не покладатися лише на реєстри? Причин три. По-перше, для прогнозу потрібні рівні участі за віком і статтю, і їх дає лише демографічний підхід. Реєстр дає лише загальний підсумок без вікової чи статевої структури, тож його неможливо переносити в майбутнє, коли населення старіє, емігрує та повертається. Його роль — відкалібрувати рівень: центральна оцінка дорівнює рівням 2021 р., підвищеним на 3,5% у кожному віці, і саме ці рівні прогнозуються далі в розділі «Прогноз робочої сили до 2030 року». По-друге, реєстровий підсумок теж не є чистим обліком. Частина застрахованих осіб проживає за кордоном і працює дистанційно або зберігає українську реєстрацію фізичної особи — підприємця, а частина проживає на окупованих територіях, але залишається в українських платіжних відомостях; ці чинники завищують підсумок. Неформальна зайнятість, імовірно, перевищує свою частку 2021 р. (19,3%), особливо серед чоловіків працездатного віку; це занижує підсумок. Наприклад, за частки неформальної зайнятості 25% реєстровий підхід дав би близько 14,4 млн. Реєстрова оцінка також спирається на два співвідношення, які у 2026 р. не спостерігаються: частку неформальної зайнятості з 2021 р. і прогноз безробіття НБУ. По-третє, два підходи помиляються в протилежних напрямках, тож разом вони окреслюють межі справжнього рівня. Жоден із них не є вимірюванням, а середина діапазону — прозорий компроміс, а не статистичний результат; діапазон приблизно $\pm 0,44$ млн показує невизначеність. Щойно відновлене обстеження робочої сили опублікує рівні участі за віком і статтю за 2026 р., обидва підходи мають поступитися йому.

Що означає надбавка 3,5%. Коефіцієнт 1,035 — це середина діапазону, виражена як співвідношення. Демографічний підхід дає 12,51 млн, а реєстровий — 13,39 млн, тобто в 1,070 раза більше; середина діапазону, 12,95 млн, у 1,035 раза перевищує результат демографічного підходу. Отже, нижня оцінка відповідає коефіцієнту 1,000, а верхня — 1,070. У центральній оцінці кожна вікова і статева група бере участь у ринку праці на 3,5% більше, ніж у 2021 р., — це відносне збільшення, а не збільшення у відсоткових пунктах: рівень участі чоловіків віком 25–29 років зростає з 89,7% до 92,9%, жінок віком 25–29 років — з 65,1% до 67,4%, а жінок віком 40–49 років — з 82,6% до 85,5%. Рівень участі цивільних осіб віком 15–69 років зростає з 60,6% до 62,8%. Той самий коефіцієнт застосовано до кожної групи, оскільки відомий лише загальний підсумок, а не те, які саме групи змінилися; масштабування всіх груп зберігає профіль 2021 р. за віком і статтю. Зміни воєнного часу, ймовірно, не були рівномірними: дефіцит робочої сили, найімовірніше, сильніше підвищив участь серед жінок, людей старшого віку та студентів, тоді як мобілізація, інвалідність і неформальна зайнятість знизили її або зробили менш помітною серед чоловіків основного працездатного віку. Коефіцієнт за побудовою дає правильний загальний підсумок, але, ймовірно, не правильну структуру. Масштабовані рівні зафіксовано незмінними до 2030 р. і застосовано до населення, що змінюється, включно з тими, хто повертається, і ветеранами. Кожні 0,01 коефіцієнта відповідають приблизно 0,13 млн осіб у робочій силі 2026 р.

ДОДАТОК 7. ПОВОЄННА ЕМІГРАЦІЯ ТА СПРИЧИНЕНІ НЕЮ ВТРАТИ РОБОЧОЇ СИЛИ

У розділі «Прогноз робочої сили до 2030 року» зазначено, що у 2028 р. виїжджає близько 0,6 млн осіб і що до кінця 2030 р. еміграція забирає близько 0,8 млн працівників. Жодне з цих чисел не є спостережуваним. Перше — це припущення моделі прогнозу для першого року після війни; друге випливає з нього.

Відплив 2028 р. У помірному сценарії війна завершується у 2027 р., і модель встановлює відплив на 2028 р. на рівні близько 0,6 млн осіб. Кожну складову побудовано на основі задокументованого припущення (таблиця G1). Відплив воєнних років — чистий показник за прикордонними даними — припиняється із завершенням війни; звичайну еміграцію змодельовано окремо — як довоєнні коефіцієнти еміграції з поправкою на тих, хто вже виїхав.

Таблиця G1: Еміграція у 2028 р. за помірним сценарієм, за складовими

Складова	Осіб	Як отримано
Одноразовий повоєнний потік: возз'єднання сімей за кордоном, відкладена еміграція, партнери й діти, які їх супроводжують	близько 0,53 млн	Сценарне припущення на основі опитувань щодо намірів та обстежень домогосподарств
Звичайна еміграція	близько 0,08 млн	Довоєнні коефіцієнти еміграції за віком з поправкою на тих, хто вже виїхав
Усього	близько 0,6 млн	

Джерело: KSE Institute

Втрачена робоча сила. Емігрантів кожного року розподілено за віком і статтю відповідно до профілю відпливу в моделі та помножено на рівень участі для їхнього віку та статі (рівні 2021 р. $\times$ 1,035, як у таблиці 15). Результат за роками наведено в таблиці G2. З 0,83 млн близько 0,8 млн відповідає стовпчику еміграції на рисунку 15; решта — це еміграція ветеранів, яку рисунок 15 враховує на нетто-основі в стовпчику потоків між цивільним життям і військовою службою.

Таблиця G2: Емігранти та робоча сила, яку вони могли б сформувати, помірний сценарій (млн осіб)

Календарний рік	Емігранти	з них віком 15–69 років	Втрачена робоча сила
2026	0,25	0,18	0,12
2027	0,23	0,17	0,11
2028	0,60	0,53	0,44
2029	0,11	0,11	0,09
2030	0,09	0,09	0,07
2026–2030	1,28	1,07	0,83

Примітка. Календарні роки. Втрачена робоча сила = емігранти за віком і статтю $\times$ рівень участі для їхнього віку та статі.

Джерело: KSE Institute

Близько двох третин усіх емігрантів 2026–2030 рр. зараховуються до втраченої робочої сили. Ця частка найвища для повоєнного відпливу, який складається переважно з чоловіків основного працездатного віку; попередній відплив воєнних років — це переважно жінки й діти.

Наскільки можна довіряти цим числам. Показник 0,8 млн залежить насамперед від припущення щодо 2028 р. і дати завершення війни. Одноразовий повоєнний потік — найменш певна складова; це сценарне припущення, а не спостереження. Показник робочої сили також передбачає, що емігранти брали б участь у ринку праці з такими самими рівнями, як інші люди їхнього віку та статі.